Ազգ
Azg armenian daily
28 ՅՈՒԼԻՍ 1995, ՈՒՐԲԱԹ # 143 (897)

ԱՄՆ Սենատը վերացրեց Բոսնիայի նկատմամբ զինարգելքը

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 27 ՀՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐՔ-ՌԻԱ։ ԱՄՆ Կոնգրեսի Սենատը 69 ձայնով ընդդեմ 29-ի հավանեց Բոսնիային զենք մատակարարելու արգելքի վերացման օգտին։ Ձայների այդ հարաբերակցությունը բավական է Քլինթոնի արգելքը «չեղյալ» համար, որը բազմիցս հայտնել է իր անհամաձայնությունը նման մոտեցմանը, քանի որ, իր կարծիքով, զենքի մատակարարումը հակամարտության գոտի միայն սրում է տարածաշրջանի խնդիրները։ Սենատի որոշման համաձայն Մ. Նահանգները միակողմանիորեն պետք է հրաժարվի արգելքի կատարումից, երբ «կապույտ սաղավարտները» դուրս կգան Բոսնիայից կամ 12 շաբաթ անց այն բանից հետո, երբ բոսնիական կառավարությունը ՄԱԿ-ի խաղաղարարներին առաջարկի հեռանալ երկրից։ Սենատը կինում է այն բանից, որ բոսնիացի մահմեդականները պետք է տվյալ սերբերից սեփական ուժերով պաշտպանվելու հնարավորություն։ Այս որոշումը ուժի մեջ կմտնի, երբ դրան համաձայնեն նաեւ Ներկայացուցիչների պալատը։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Միակտուր բուրգն ամբողջացաւ

Եւ այսպէս՝ նոյն օրն սկսեցին աշխատել նորաստեղծ օրէնսդիր եւ նորան ծանակեալ գործադիր գերագոյն մարմինները մեր հանրապետութեան։ Աւելի ժամանակ չտալով մամուլի ու քաղաքական շրջանակների սպեկուլյատիւ ենթադրութիւններին, նաեւ կարճի կապելով սեփական ծամքառում առկայ փառասիրութիւններն ու յաւակնութիւնները, հանրապետութեան նախագահը նախորդ գիշերն արդէն հաստատեց վարչապետ Հրանդ Բագրատեանի գլխաւորութեամբ կազմուած դահլիճը եւ երէկ առաւօտեան կազմ ու պատրաստ ներկայացաւ խորհրդարան։ Աւագագոյն պատգամաւորի՝ Ֆադէյ Սարգսեանի բացման խօսքից յետոյ նախագահի ծառն այն տեղ՝ Ազգային նորակազմ ժողովի առաջին նիստում, ինչեց կարճ եւ յստակ. եղաւ այն, որ չէր կարող չլինել՝ կոմունիստները ռեւանշի չկարողացան հասնել, աջ ուժերը յաղթեցին, Հայաստանի կանանց ներկայացնող «Շամիրամը» գեղեցկութիւն եւ բարեկրթութիւն կը բերի խորհրդարանին։

Նիստի յետագայ ընթացքը ԱԻՄ-ի նախագահ Պարոյր Հայրիկեանի «ընդդիմադրական» եւ «այլընտրանքային» ինտերմեցցոյով հանդերձ, հաստատեց նախագահի նախատեսութիւնները։ Եղաւ այն՝ ինչ պիտի լինէր։ Ազգային ժողովի նախագահ ընտրուեց Բաբկէն Արարքցեանը, նրա առաջին տեղակալ՝ նախագահի մէկ այլ վստահելին՝ Կարապետ Ռուբինեանը, իսկ տեղակալ՝ Արա Սահակեանը։ Պատշաճաւորութեան վերջին նիս մէկ նիշ զածում յայտնուելը եւ կան ներկայութիւն չէր կարող ունենալ, առաւելագոյնը՝ նա կարող էր իր ջղայնութիւնը թափել վէհս հայրի կեանականներին վրայ, ինչը եւ արեց։

Յաջորդ նիստերում նոյնպէս կը լինի այն՝ ինչը պիտի լինի։ Խորհրդարանի 6 յանձնաժողովները կը համալրուեն վստահելի, առնուազն ղեկավարելի մարդկանցով եւ պատկերը կ՚ամբողջանայ։

Պատկերն ամբողջացել էր արդէն գործադիր իշխանութեան մէջ։ Կարեւոր նախարարութիւնները մնացել են նոյնը. ուժայինները՝ իրենց զէնքի եւ դիրքի վրայ, տեխնոկրատները՝ միջազգային իրենց վարկերի վրայ, միւսները՝ միջազգային օգնութեան, իսկ մնացեալները՝ իրենց գործ ու բանին։ Գործ ու գործնական մրցոյթը բերեւս մի քիչ կ՚աշխուժացնի Յակոբ Յովսէփը, որն այսուհետ ծանրամարտի մրցումներ կը կազմակերպի միջազգային ցուցահանդէսների ընդմիջումներին։ Ոչ, բարձութիւն չի բերի նաեւ նորաստեղծ տեղեկատուութեան նախարարութիւնը, որի գործունէութեան գլխաւոր գործը կը լինի «02»-ի ամբողջական լուսաբանումը։

Եւ այսպէս վերեւից ներքեւ միակտուր, միագանգուած, համաչափ ու համաձայն մի կուռ ամբողջութիւն։ Անշուշտ սխալ էր հանրապետութեան նախագահը, երբ երէկ առաւօտ ասում էր, թէ կոմունիստները, ի տարբերութիւն նախկին խորհրդային միւս հանրապետութիւնների, Հայաստանում չկարողացան ռեւանշի հասնել։ Նրանք պէտք չունէին ռեւանշի։ Աջ ուժերի անունով շատ նրանք են շարունակում իշխել։ Անցաւ միածայն։ Շուտով Ազգային ժողովը կը դառնայ օրէնք արտադրող ֆաբրիկա, բարի՜, հնազա՜նդ, կարգապահ։ Գործադիր իշխանութիւնը կը գործի որպէս ինքնագործ մեքենայ, հանգի՜ստ, ապահով։

Միայն թէ, շուտով այս ամէնը տաղտկալի կը դառնայ, ծանծրացուցիչ ու տափակ։ Եւ յանկարծ եռեակ իշխանութիւնը կարօտով կը յիշի, որ կորցրել է կարեւոր մի բան՝ ընդդիմութեան խրտուիլակը։ Բուրգը կը մնայ մենակ, բոլորովին մենակ։

ԵՐԵՎԱՆ

Ազգային ժողովի առաջին նիստը

Այլընտրանքը զվարճալիք է համարվում

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հուլիսի 27-ին, 144 պատգամավորների մասնակցությամբ ՀՀ Ազգային ժողովը սկսեց առաջին նիստը։ Պատգամավորներին շնորհավորելու էին եկել ՀՀ նախագահը, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ն, կառավարության նոր կազմը եւ այլք։ ՀՀ նախագահն «այդ բարձր ամբիոնից ողջունեց օրերս կայացած ընտրություններում ժողովրդի վստահության բարձր ոգեւին արժանացած Ազգային ժողովի պատգամավորներին»։ Նախագահը շնորհավորեց նաեւ հայ ժողովրդին «Սահմանադրության ընդունման պատմական իրադարձության առթիվ», ապա հետո շնորհակալություն հայտնեց ԳԽ նախկին պատգամավորներին «անցումային շրջանում դրսեւորած բարձր գիտակցության համար»։ Բարեմաղթանքներից հետո ՀՀ նախագահն անդրադարձավ ընտրությունների «քաղաքական» արդյունքներին։ «Պատմական նշանակություն ունեցող արդյունքներից» նախագահը առանձնացրեց երեքը. առաջին՝ Հայաստանը նախկին կոմունիստական կուսակցության երկրներից միակն է, որտեղ կոմկուսը չկարողացավ ռեւանշ վերցնել, այնինչ, նրանք խիստ դիրքեր զբաղեցնեն փոքրիկ նախորդ խորհրդարանում ունեցած ներկայացուցչության համեմատ։ Երկրորդ, այս ընտրությունները ազատական ժողովրդավարական աջ ուժերի համոզիչ հաղթանակն է։ Ընտրությունների նորմալ ընթացքից արդյունքը նա համարեց Հայաստանի կանանց, մասնավորապես «Շամիրամ» միության հաջողությունը, որը հասարակական կյանքում կանանց դերի բարձրացման ապացույցն է։ Նախորդ խորհրդարանում կանանց ունեցած 2,5 տոկոսի փոխարեն, ԱԺ-ում կանայք ներկա վիճակով 5,5 տոկոս են կազմում։

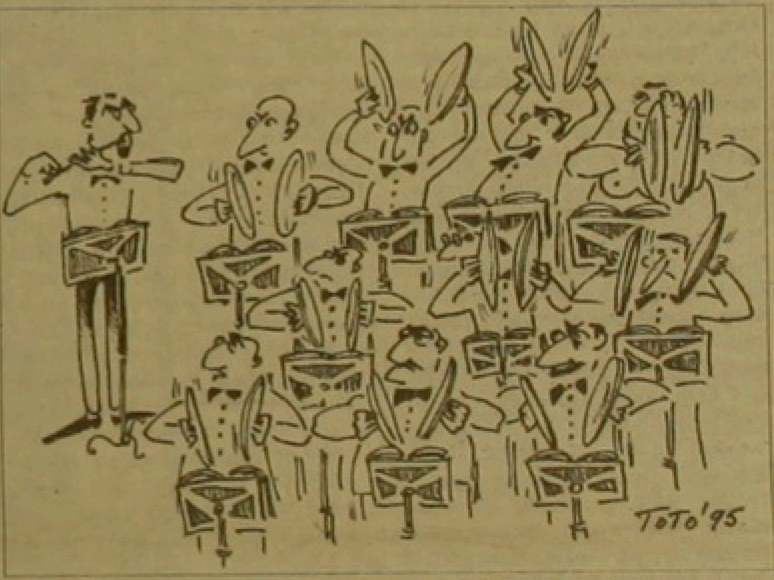

Կատարում է Ազգային ժողովի նվագախումբը. Կանչերտ ջութակի եւ ծնծղաների համար

Կանանց խորհրդարանական աշխատանքի մասին իր ոգեւորությունները հանրապետության նախագահը երգափակեց հետեւյալ զգուշացմամբ. «Չեմ կասկածում, որ տիկնայք ոչ միայն արդյունավետ ձեւով կբերեն օրենսդրական աշխատանքին, այլեւ խորհրդարանում կստեղծեն նուրբ եւ գեղեցիկ, բարեկիրթ քաղաքական մթնոլորտ»։ Այնուհետեւ, Ազգային ժողովի պատգամավորներին բարեմաղթանքներ հղեց եւ իր օրհնանքը տվեց Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ն։

Բարեմաղթանքների փոքր դադարից հետո Ազգային ժողովը շարունակեց իր աշխատանքը։ ՀՀ Սահմանադրության համաձայն, մինչեւ ԱԺ նախագահի ընտրվելը, նիստերը վարելու պատասխանատվությունը պետք է ստանձնի ամենատարեց պատգամավորը, որն այս դեպքում Ազգային ակադեմիայի նախագահ Ֆադեյ Սարգսյանն էր։ Ստանձնելով իր պարտականությունները, նա հայտարարեց, որ ԱԺ-ի հետագա աշխատանքները շարունակելու նպատակով առաջարկվել է կազմավորել հաշվիչ հանձնաժողով։ Եղորյանի առաջարկով խորհրդարանում ներկայացված կուսակցությունները մեկական ընկնածու պետք է առաջադրեին հանձնաժողովի 11 հոգանոց կազմը համալրելու նպատակով, իսկ 20 տոկոս ձայներ ստացած «Հանրապետություն» միավորումը ներկայացրեց 4 հոգի։ Այստեղ պարզեցին, որ ԱԺՄ-ն չի ներկայացել նիստին, իսկ Կոմկուսից միայն երկուսն էին ներկա։ Ամբողջական կազմով ներկա էր միայն ԱԻՄ-ը։ Արա Սահակյանն այդ առթիվ շատ «խոսուն» համեմատություն կատարեց. «Հայրիկյանի քաղաքական կազմակերպությունը Գեւորգյան ընտանիքի չափի ձայներ ունի խորհրդարանում 3 հոգի»։

Տես # էջ 3

Բաբկեն Արարքցյանը չբացառեց ներքին ընդդիմության ստեղծումը

Նորընտիր ԱԺ նախագահը պատասխանեց «Ազգի» հարցերին

[illegible]

Հայաստանի Ազգային ժողովի նիստերի դահլիճը լրագրողներիս համար երեկ եւ խորթ էր, եւ հարազատ։ Պատճառը բերեւս նախկին պատգամավորների բացակայությունն էր եւ նորերի հայտնությունը։ Ընդդիմադիր կուսակցություններից ներկա էին միայն ԱԻՄ-ի եւ Կոմկուսի ներկայացուցիչները։ ԱԺՄ-ն չէր ներկայացել, իսկ «Շամիրամը» զբաղեցրել էր նախկին Գերագույն խորհրդի դաշնակցական պատգամավորների նստատեղերը։

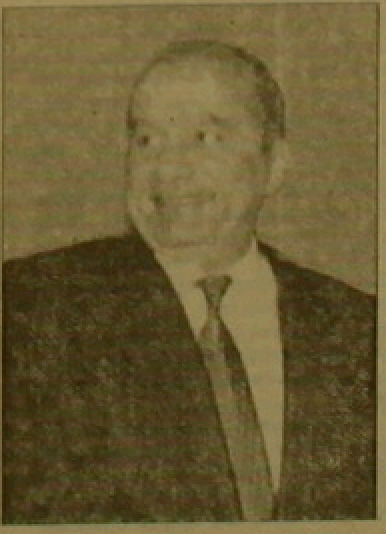

Նախագահության սեղանը զարդարված էր «Բաբախոնի» ծաղկեփնջերով, իսկ յուրաքանչյուր պատգամավորի համար դահլիճի դաստերի մեջ երկայնով փոքրիկ ծաղկեփնջեր էին դրվել...

Բոլոր ենթադրությունները այդպես էլ չեղան, բերեւս միակ հետաքրքիր պահը ԱԺ նախագահի ընտրությունն էր, երբ ԱԻՄ-ի նախագահը իր թեկնածությունը դրեց եւ փորձեց Հայաստանում հաստատել ժողովրդավարության ավանդույթ։

Ընտրությունները կայացան, եւ ինչպես սպասվում էր, ԱԺ նախագահ ընտրվեց 51-ամյա Բաբկեն Արարքցյանը։ Ընտրությունից անմիջապես հետո ԱԺ նախագահը պատասխանեց մեր մի քանի հարցերի։

Տես # էջ 2

Հայ Դատի պաշտպանության կոմիտեն մտահոգ է ժակ Շիրակի դիրքորոշումից

Ֆրանսիայի Հայ Դատի պաշտպանության կոմիտեն 1995 թ. հուլիսի 20-ին նախագահ ժակ Շիրակին հասցեագրված հայտարարությամբ լուրջ մտահոգություն է արտահայտում այն առնչությամբ, որ Ֆրանսիան ճնշում է գործադրում եվրախորհրդարանում Թուրքիայի հետ Մաքսային միության համաձայնագրի վավերացման նպատակով։ Ֆրանսիայի այդ դիրքորոշումը հակասում է եվրախորհրդարանի 1987 թ. հունիսի 18-ի որոշմանը, որը թուրքերի եվրամիությանն անդամակցելը պայմանավորում էր մասնավորապես Հայոց ցեղասպանության ճանաչմամբ եւ միջազգային իրավունքի ու Մարդու իրավունքների հարգմամբ։

Երբ ամերիկացի պատմաբան Բեռնար Լյուիսը «Մոնդ»-ի թերթում հայերի ցեղասպանությունն անվանում է «պատմության հայկական տարբերակ», նա դառնում է 1915 թ. ի վեր իրար հաջորդած թուրքական կառավարությունների խոսնակը, ասվում է փաստաթղթում։ Հայերի ցեղասպանությունը ժխտող, Կիպրոսի մի մասը զավթած, քրդերին հալածող Թուրքիան դեռ տեղ չունի եվրոպայում։ Պատմաբաններ Իվ Թեռնոնի եւ Վահագն Տատրյանի՝ Հայոց ցեղասպանությունը նվիրված աշխատությունների թուրք հրատարակիչ տիկին Զարաքօլուի դատապարտումը վկայում է, որ Թուրքիայում շարունակվում են ոտնահարել մարդու իրավունքները, նշված է փաստաթղթում։ Նախագահական ընտրարշավի ժամանակ Շիրակը Հայ Դատի պաշտպանության կոմիտեի հարցերին պատասխանելիս թուրքերեն գիրք էր բռնել։ Ֆրանսահայ համայնքի համար դա խիստ վիրավորական էր։ Թեեւ 1995 թ. հուլիսի 16-ին նախագահ ժակ Շիրակը Ֆրանսիայի պետության պատասխանատու համարեց Վիշիի ֆաշիստական վարչակարգի 1942 թ. ոճիրների համար, նա նույնպիսի սկզբունքայնություն չի դրսեւորում Թուրքիայի հարցում, նշվում է հայտարարության մեջ։

Պ. Բ.

ԵՐԵՎԱՆ

Նախիջեւանի կառավարումը Թուրքիային հանձնելու առաջարկները Իրանում

Վերջին ժամանակներս Թեհրանի եւ Բաքվի հարաբերություններում սառնություն է նկատվում։ Դրա ապացույցն է հուլիսի կեսերին «Ջոմհուրիտե Իսլամի» օրաթերթում հրապարակված հոդվածը։ Իրանական «Քեյհան» օրաթերթն իր հերթին անդրադառնալով վերը նշված հոդվածին գրում է, որ Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլերի Բաքու կատարած այցի ընթացքում, Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը Թուրքիային առաջարկեց հանձն առնել Նախիջեւանի կառավարումը, պատճառաբանելով, որ Նախիջեւանը Ադրբեջանից մասնատված է, եւ Բաքուն անկարող է այն կառավարել։ «Քեյհան» օրաթերթը նշում է, որ չնայած այդ առաջարկության թուրքական ոչ մի պաշտոնական հաղորդագրություն չի եղել եւ այն ուրիշ աղբյուրներում չի երեւացել, սակայն «Ջոմհուրիտե Իսլամի» օրաթերթը իր գայրույթն է արտահայտել Ալիեւի նկատմամբ եւ ադրբեջանցիներին կոչ արել միանալ Իրանին։ Ըստ «Ջոմհուրիտե Իսլամի» օրաթերթի մեկնաբանության, Ալիեւի առաջարկով Թուրքիան որպես ՆԱՏՕ-ի անդամ, Նախիջեւանի կառավարումը իր ձեռքը վերցնելով, ՆԱՏՕ-ին հնարավորություն կտա բացի Իրանի Քրդստանից, մեկ ուժ եւս ունենալ Իրանի սահմանների կողքին։ Սույն թերթն ավելացնում է, որ երբ Ադրբեջանի նախագահը խոսում է Նախիջեւանը կառավարելու իր երկրի անկարողության մասին եւ հնարավոր ամենալուրջ խոսնակով այն ՆԱՏՕ-ին է առաջարկում, ինչու չի մտածում ազերի ժողովրդի դեմքի իր արժեքները վերադառնալու, մայր հայրենիքին, այսինքն դեպի՝ Իրանին միանալու մասին։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **տեղական**

ԵՐԵՎԱՆ

Ազգային ժողովի առաջին նիստը

Սկիզբը էջ 1

Հաշվիչ հանձնաժողովը կազմավորվեց նախկին խորհրդարանի նույնանուն հանձնաժողովի նախագահ Յուրա Հատրիքյանի գլխավորությամբ, քարտուղար դարձավ «Շամիրամի» անդամ Անժելա Բակունցը: Հանձնաժողովը ծում, կարեւորեց ոչ թե ծրագիրը, այլ սկզբունքը: Իսկ «ծրագիրը պետք է լինի ԱԺ-ում ընդունված ծրագրերը»: Պարոն Հայրիկյանն անհրաժեշտ համարեց ամբիոնից հիշեցնել նաեւ, որ Հայաստանում ընտրությունները ժողովրդավարական չեն եղել, հանրաքվեի արդյունքները կեղծված

ձեռնամուխ եղավ ԱԺ նախագահի ընտրությանը: Տեր-Հուսիկը հայտարարեց, որ «Հանրապետություն» միավորումը ԱԺ նախագահի համար առաջադրում է Բաբկեն Արարքցյանի թեկնածությունը: Նիստը նախագահողը համոզված լինելով, որ պարոն Արարքցյանը միակ եւ անհերքելի թեկնածուն է, առաջարկեց անցնել քվեարկության: Այդ պահին Պարույր Հայրիկյանը մոտեցավ խոսափողին եւ Յ. Սարգսյանին հիշեցրեց, որ իրենք Կոմկուսի համագումարում չեն նստած եւ «հակակշիռը պահպանելու եւ այլընտրանքի հնարավորություն ընձեռելու համար» ԱԺ նախագահի պաշտոնում առաջադրեց նաեւ իր թեկնածությունը: Այնուհետեւ հիշեցնելով նախկին խորհրդարանում ընդունված աշխատակարգը, կարեւորեց, որ 4 տարի պատասխանատու պաշտոն զբաղեցնող անձին առանց ժամանակային սահմանափակման պարտավոր են լսել եւ հարց ու պատասխանի հնարավորություն ընձեռել:

Բ. Արարքցյանն իրեն ներկայացնելու անհրաժեշտություն չտեսնելով միայն հայտնեց, որ ծրագիր չունի եւ առաջնորդվելու է «Հանրապետություն» միավորման ծրագրով: Արարքցյանին միակ հարցում կատարողը ԱԻՄ-ն էր: Արամայիս Զաքարյանի այն հարցին, թե Պ. Հայրիկյանը կարո՞ղ է լինել ԱԺ-ի նախագահ, Արարքցյանը արտասեց. «Ես գտնում եմ, որ Հայրիկյանը կարող է լինել, բայց ես ավելի լավ նախագահ կլինեմ»: Հարցում կատարելու պատրաստ Հայրիկյանը չզիջեց նրան. «Ինձ խիստ գոհացնում է ձեր պատասխանը, այդպես դուք ձեր թեկնածությունը հանած կլինեիք»: Պարույր Հայրիկյանը հարկ համարեց ավելի մանրամասն ներկայացնել իր պատկերացումները ԱԺ նախագահի աշխատանքի վերաբերյալ եւ ի տարբերություն նախորդ թեկնածուի

նե եւ ԱԻՄ-ը հետաքրքրական կլինի այդ հարցում: Պատգամավորների այն հարցին, թե ԱԺ-ի մասին նման տեսակետ ունենալու դեպքում ինչո՞ւ է մասնակցում նիստերին պատասխանեց. «ԱԻՄ-ը քաղաքական կազմակերպություն է, իսկ ԱԺ-ն այն ասպարեզն է, որտեղ կդրսեւորեն իրենց քաղաքական գործունեությունը»: Հայրիկյանին ուղղված հարց ու պատասխաններից հետո առաջադրված թեկնածուների վերաբերյալ կարծիքներ արտահայտելու համար հերթագրվեցին 9 պատգամավորներ: Նրանցից միայն մեկը, ԱԻՄ-ական Արամայիս Զաքարյանը պաշտպանեց Պ. Հայրիկյանի թեկնածությունը: Արարքցյանի պաշտպանությունն հիշատակողներն անհամեմատ շատ էին: Պատգամավոր Պավլիկ Ասատրյանը իր վերհուշերից ընտրեց ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Շումեյկոյի խոստովանությունը. «Ես սիրահարված եմ հայ ժողովրդին, Բաբկեն ջան, մասնավորապես սիրահարված եմ քեզ»: Ոմանք վիրավորական համարեցին Արարքցյանի հետ մրցակցելու համաձայնությունը: Նադիա Նաճարյանը այլընտրանքային թեկնածուի գոյությունը ԱԺ-ի զվարճալիք համարեց, ապա հիշեցրեց, որ դեռեւս ԳԽ-ի նախագահի համար Արարքցյանի մրցակիցներին, որոնցից ներկա են նաեւ այս դահլիճում, ինչպիսիններն «ֆոչի սերք» անվանեցին, դրանով իրենց զրկելով Արարքցյանին անվերապահ դարձնելու համար»:

Ինչեւէ, թեկնածուներից երկուսի անունը մեկ քվեաթերթիկով դրվեց փակ քվեարկության: Մինչեւ արդյունքների հրապարակումը, լրագրողներից մեկի Արամայիս Զաքարյանին տված հարցումին, թե քանի ձայն են ակնկալում Հայրիկյանի համար, վերջինս պատասխանել էր. «Որքան արդար մարդ կա ԱԺ-ում, այնքան էլ ձայն կստանա Հայրիկյանը»: Քիչ հետո հրապարակվեցին արդյունքները. 144 քվեաթերթիկներից մեկն անվավեր ճանաչվեց. Բ. Արարքցյանի օգտին քվեարկել էին 133-ը, 10-ը դեմ, իսկ Հայրիկյանին կողմ էին քվեարկել 6-ը: Ազգային ժողովի նախագահ դարձած Բ. Արարքցյանը շնորհակալություն հայտնեց ընտրողներին եւ անցավ իր պարտականությունների կատարմանը: Այնուհետեւ «Հանրապետություն» միավորումը ներկայացրեց ԱԺ նախագահի տեղակալների համար նախատեսված 2 թեկնածուներին Կարապետ Ռուբինյանին եւ Արա Սահակյանին: Թեկնածուների առաջադրումը սահմանափակվեց դրանով: Այս անգամ սակայն վարման կարգը պահպանելու նպատակով Արարքցյանը նրանց ելույթի հնարավորություն ընձեռեց. «Կալեվից դուրս կգամ, բայց կփորձեմ արդարացնել», հայտնեց Կ. Ռուբինյանը: Արա Սահակյանը վստահեցրեց, որ պատգամավորի ողջախոհ աշխատանքն ավելի էր գնահատում: Նրանց ներկայացնելու համար հերթագրվեցին երկու պատգամավորներ՝ Գրիգոր Ավագյանն ու Էդուարդ Եգորյանը, սակայն դահլիճի միաձայնությունը տեսնելով, նրանք հարկ չհամարեցին հանդես գալ: Քվեարկության արդյունքների հրապարակումից պարզ դարձավ, որ Կ. Ռուբինյանի օգտին քվեարկել են 129, դեմ 13, իսկ Ա. Սահակյանին կողմ են քվեարկել 119, դեմ 23-ը:

ԱԺ-ի ձեւավորման հաջորդ կարեւոր գործը դիտվեց Սահմանադրությամբ նախատեսված 6 մշտական հանձնաժողովների ձեւավորումը: ԱԺ-ն 113 ձայնով հաստատեց հանձնաժողովների ցանկը. արտաքին հարաբերությունների, գիտության, կրթության, մշակույթի եւ երիտասարդական հարցերի, պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի, պետական իրավական հարցերի, սոցիալական, առողջապահության եւ բնության պահպանության հարցերի եւ վերջինը, ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի հանձնաժողովներ: Ազգային ժողովն այսքանով եզրափակեց իր առաջին նիստը եւ հանձնաժողովների կազմավորումը թողեց այսօրվան:

ԱԺՄ-«Մտավորական Հայաստան» բանակցությունների արդյունքում

Հուլիսի 25-ին «Ազգ» օրաթերթում տպագրված «Գաղտնի համաձայնություն ԱԺՄ-ի եւ ՔԴՄ-ի միջեւ» վերնագրով տեղեկատվության վերաբերյալ ԱԺՄ վարչության անդամներ Լյուդվիգ Խաչատրյանը եւ Դավիթ Վարդանյանը հանդես էին եկել մի հայտարարությամբ, ինչպես հաղորդել էինք ավելի ուշ, ըստ որի վերոնշյալ մեր տեղեկատվության մեջ շարադրված փաստերի միայն այն մասն է համապատասխանում իրականությանը, որ, այնուամենայնիվ, բանակցություններ կայացել են ԱԺՄ-ի եւ ՔԴՄ-ի միջեւ, սակայն վերոհիշյալ անձնավորությունների առեւտրով դրանք ավարտվել են ապարդյուն:

Այնինչ, ըստ մեր ունեցած նոր տվյալների, թիվ 8 ընտրատարածքում, որտեղ իրար հետ «սրեր են խաչաձեւելու» Շավարշ Քոչարյանն ու Ռուբիկ Հակոբյանը, տեղամասային հանձնաժողովների մակարդակով վերջին օրերին տեղի են ունեցել փոփոխություններ եւ «Հանրապետություն» միավորմանը մաս կազմող մեկ ուրիշ կազմակերպության՝ «Մտավորական Հայաստան» կազմակերպության անունից այդ հանձնաժողովներում ընդգրկվել են ԱԺՄ-ի 10 ներկայացուցիչ:

Բագրատաշենում զոհվել է երեք մարդ

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 27 ՀՈՒԼԻՍ. ՓԱՍՏ: Շարունակվում է քննությունը հուլիսի 21-ին, ժամը 12.35 րոպեին Բագրատաշենի շուկայում տեղի ունեցած պայթյունի գործով: Պաշտոնական լրատվությունը եւ տեղեկատվական միջոցները հայտնել են պայթյունի 2 զոհերի մասին: Մինչդեռ իրականում զոհվել է 3, վիրավորվել 27 քաղաքացի: Դիվերսիայի կատարմամբ կազմվել է օպերատիվ քննչական խումբ ազգային անվտանգության վարչության, ՆԳ եւ դատախազության աշխատակիցների մասնակցությամբ: Իրազեկ աղբյուրներից Փաստի թղթակցին հայտնի է դարձել, որ շուկայի պատուհանների մոտ պայթեցվել է «տրոտիլ» նյութով պայթուցիկ: Դիվերսիային մասնակցելու կասկածով ձերբակալվել է Վրաստանի Մառնեուլի շրջանի Սադախլո ավանի բնակիչ, տրանսպորտային միլիցիայի շարքային, ազգությամբ ադրբեջանցի Նիզամի Հաջիահմեդօղլի Մամեդովը: Վերջինս հուլիսի 21-ից գտնվում է Նոյեմբերյանի ՆԳ բաժնում: Կասկածյալի հարազատները այցելել են Նոյեմբերյանի ՆԳ բաժնի մեկուսարան եւ տեսակցել Մամեդովի հետ: Հայտնենք, որ առայժմ օրերին Բագրատաշեն-Սադախլո սահմանամերձ առեւտուրը դժվար թե վերականգնվի: Որոշ տվյալներով Սադախլոյի արբեջանցի բնակիչները առեւտուրը վերսկսելու համար նախապայման են համարում Մամեդովի արձակումը:

«Հելսինկյան նախաձեռնության» նոր նախաձեռնությունը

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ. Օգոստոսի կեսերին «Հելսինկյան նախաձեռնություն 92» ԼՂ կոմիտեի հրավերով Ստեփանակերտ կժամանեն Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի գլխավոր քարտուղար Միեռս Ֆաբերը (Հոլանդիա) եւ Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի համանախագահ Մերի Կելդորը (Անգլիա): Ինչպես Փաստի թղթակցի հետ զրուցելիս ասաց այդ իրավապաշտպան կազմակերպության համակարգող Կարեն Օհանջանյանը, նրանց այցի նպատակն է ծանոթանալ ԼՂ-ում ստեղծված իրավիճակին եւ ուսումնասիրել ոչ կառավարական կազմակերպությունների դերը ազգային հակամարտությունների խաղաղ կարգավորման գործում:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Բաբկեն Արարքցյանը չբացառեց ներքին ընդդիմության ստեղծումը

Սկիզբը էջ 1

– Նորընտիր Ազգային ժողովը ինչքանո՞վ կնպաստի օրենսդիր աշխատանքի արդյունավետ գործունեությանը:

– Հայաստանի Ազգային ժողովում կա խորհրդարանական մեծամասնություն. «Հանրապետություն» միավորումը: Կան նաեւ մեծ թվով պատգամավորներ, որոնք տրամադրված են աշխատել արդյունավետ: Մեր նպատակը պետք է լինի առաջին հերթին լուծել այն խնդիրները, որոնք Ազգային ժողովի առջեւ դրել է Սահմանադրությունը: Այսինքն, այն պետք է արագ դառնա աշխատող Սահմանադրություն: Ընդ որում, այսօր էլ նա աշխատում է եւ դրա ապացույցն է Ազգային ժողովի առաջին նիստը, բայց կան հարցեր, որոնք Սահմանադրությունը դնում է Ազգային ժողովի առջեւ եւ որոնք անհրաժեշտ է իրականացնել: Երկրորդն այն է, որ իրավական դաշտը ունի շատ բաց տեղեր եւ մենք այդ հարցերին պետք է նույնպես անդրադառնանք:

– Առաջին նիստը ցույց տվեց, որ հարցերը ընդունվում են առանց ընդդիմության խոչընդոտների: Դա կարող է արտաքուստ հեշտացնել խորհրդարանի աշխատանքը, բայց մյուս կողմից վտանգավոր չե՞ք համարում, որ շատ հարցեր բազմակողմանի մեկնաբանման չարժանանալով, մակերեսորեն կքննարկվեն եւ կընդունվեն:

– Ես բազմիցս ընդգծել եմ ընդդիմության անհրաժեշտությունը ոչ միայն խորհրդարանում, այլեւ ընդհանուր քաղաքական կյանքում: Այլ հարց է, որ ընդդիմությունը չկարողացավ իրեն այնպես դրսեւորել, որ համապատասխան քանակությամբ տեղեր ստանա Ազգային ժողովում: Իմ կարծիքով, ունենալով 5 տարվա փորձ, մեր հանձնաժողովները չկարողացան աշխատել արդյունավետ: Եւ այլակարծության մոտեցումներն էլ միայն ընդդիմությունից չեն գալիս, այլ տալիս են նաեւ մեր այն պատգամավորներ, որոնք միշտ էլ հնարավորություն են ունեցել իրենց առանձին տեսակետներն արտահայտել:

Իհարկե, եթե լիներ կազմավորված, կառուցողական ընդդիմություն, դա ավելի քաղաքակիրթ ձեւ կլիներ ոչ միայն խորհրդարանի աշխատանքների կազմակերպման, այլեւ պետության քաղաքական կյանքի ձեւավորման համար: Բայց ես կարծում եմ, որ այս Ազգային ժողովի պոտենցիալը հնարավորություն կտա աշխատել ոչ պակաս արդյունավետ, քան Գերագույն խորհուրդը, որի աշխատանքները եւս բարձր եմ գնահատում:

– Չե՞ք բացառում, որ «Հանրապետություն» միավորման կազմում ստեղծվի ներքին ընդդիմություն:

– Ես աշխարհում ոչ մի բան չեմ բացառում:

Հանդիպում ԼՂՀ նախագահի աշխատակազմում

Հուլիսի 27-ին տեղի ունեցավ ԼՂՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի աշխատանքային հանդիպումը ԼՂՀ խորհրդարանի խոսնակ Կարեն Բաբուրյանի եւ մյուս ղեկավարների, հանրապետության Գերագույն օրենսդիր մարմնի մշտական կոմիտեների նախագահների հետ: Հանդիպման մասնակիցները կարծիքներ փոխանակեցին ԼՂՀ օրենսդրական բազայի ստեղծման ասպարեզում, պատգամավորական կազմի աշխատանքի բարելավման ուղիների շուրջ:

Ընդգծվել է պետականության, ռազմական դրության, դատական իշխանության մասին, հանրապետության օրենքների առաջնահերթ ընդունման անհրաժեշտությունը: Լուրջ խոսք ծավալվեց իրավապահ մարմիններում եւ կրթության ոլորտում տիրող դրության մասին:

Զրույցի ընթացքում նշվեց նաեւ խորհրդարանականների բեղմնավոր աշխատանքի համար անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծելու կարեւորությունը:

Պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց առաջիկայում նման հանդիպումների 10 պարբերական անցկացման մասին:

Հանդիպմանը մասնակցեցին նաեւ ԼՂՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Արարատ Դանիելյանը եւ նախագահի մամուլի քարտուղար Ալեքսանդր Գրիգորյանը:

Լ. Պետրոսյան. «Բարեփոխումները գյուղում՝ առաջնահերթ»

«ԼՂՀ կառավարության կողմից մշակված տնտեսական բարեփոխումների ծրագիրը նախ եւ առաջ պետք է իրականացվի գյուղում, ինչը հնարավորություն կտա գյուղացուն ազատ աշխատել իր հողի վրա, ստեղծել փոքր արդյունաբերական ձեռնարկություններ», այս մասին «Ազգի» թղթակցին ասաց ԼՂՀ վարչապետ Լեոնարդ Պետրոսյանը: Նրա խոսքերով, նախկինում Լեռնային Ղարաբաղի տնտեսության մեջ մեծ կշիռ է ունեցել գյուղատնտեսությունը, որը զբաղեցնում էր Ղարաբաղի էկոնոմիկայի 70 տոկոսը: «Այսօր շատ բան չի փոխվել, հենց այդ պատճառով ԼՂՀ կառավարությունը մեծ հույսեր է կապում առաջին հերթին գյուղատնտեսության զարգացման հետ», նշեց վարչապետը: Ըստ Լեոնարդ Պետրոսյանի, խոսքը գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակման, փոքր արդյունաբերական ձեռնարկությունների մասին է: Բացի այդ, կարեւոր դեր են խաղում միաժամանակ առեւտրական օբյեկտները, որոնց թիվը Լեռնային Ղարաբաղում բավականին մեծ է: «Իմ համոզմամբ, ասաց վարչապետը, սկզբնական շրջանում հենց առեւտուրը պետք է ստեղծի այն կապիտալը, որն ապագայում կներդրվի արդյունաբերության մեջ՝ այդ բնագավառի զարգացման համար»:

Ըստ վարչապետի, կան խնդիրներ, որոնց կարգավորումը պետությունը պետք է վերցնի իր վրա: Դա առաջին հերթին էներգամատակարարման խնդիրն է, առանց որի դժվար է պատկերացնել արդյունաբերության եւ նույնիսկ գյուղատնտեսության բնականոն զարգացումը: Արդեն մշակված են որոշակի ծրագրեր՝ կապված հենց Ղարաբաղում ներքին ռեսուրսների հաշվին էներգիայի աղբյուրների ստեղծման հետ: «Օրինակ, մենք ունենք Իշխան եւ Թրղի գետերի վրա կառուցված փոքր էլեկտրակայաններ, որոնցից յուրաքանչյուրը մոտավորապես 10 մգվ.-ի չափի էլեկտրաէներգիա կարող է տալ Արցախին, տեղեկացրեց վարչապետը: Միաժամանակ կակտիվացնենք Սարսանգի ջրամբարի գործունեությունը: Ծրագրեր կան, սակայն դրանք պետք է ունենան ֆինանսավորման աղբյուրներ: Հույսով եմ, որ կգտնենք այդ ֆինանսները եւ կկարողանանք վերջնականապես կարգավորել էներգիայի հիմնախնդիրը»:

Էլեկտրաէներգիան առայժմ հիմնականում գնվում է Հայաստանից, որն իր հերթին այն բավականին թանկ գնով ձեռք է բերում դրսից:

«Բարեփոխումների իրականացման գործընթացում նախեւառաջ կարեւորում եմ սոցիալական խնդիրները, գյուղատնտեսության բնագավառը, առեւտուրը, սպասարկման օբյեկտները, որտեղ, իմ կարծիքով, սեփականաշնորհումը պետք է հասցնել մինչեւ 80-85 տոկոսի», վերջում ասաց Լեոնարդ Պետրոսյանը:

·ԱՍՀՐԱՄ ԱՂԱՍՅԱՆ·

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է 6 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ տառաձեւերը ՊՈՒՂԵԼ ԴԱԼԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ

Պայքար, պայքար մինչեւ վերջ

Ինչով է մեր երկրում հետաքրքիր ապրելը. այստեղ երբեք չես կռահի, թե ո՞վ է «աղվեսների» կողմից, իսկ ո՞վ «կարմիրների»: Այս հանգամանքը սկզբունքորեն անլուծելի է դառնում, երբ խոսքը գնում է այնպիսի կազմակերպությունների մասին, ինչպիսին է, օրինակ, Ազգային ժողովրդավարական միությունը:

Ընդհանրապես, ԱԺՄ-ի մասին նոր բան գրելը բավական բարդ է: ...արում հասարակ զինակիրները: Գործելակերպը բազմիցս փորձարկված է եւ աչքի չի ընկնում յուրօրինակությամբ: Ինչ-որ մարդիկ համառորեն տարածում են լուրեր, որ Ռ. Հակոբյանը իբր թե... հեռացվում է ՀՅԴ շարքերից, Դաշնակցությունը նրա թեկնածությունը չի պաշտպանում, նրան, միեւնույն է, չի հաստատի ԿԸՀ-ն եւ այդ իսկ պատճառով ձայն տալը անիմաստ է...

Մտաբերեցի՞ք «Ոչ մի դաշնակցական Ազգային ժողովում» իշխանությունների ստահոճ կարզգում (երբ ամեն գնով չպետք է թույլ տալ դաշնակցականների մուտքը Ազգային ժողով), մերթ էլ, շփելով սուր անկյուններից առաջացած վերքերը եւ չարությամբ ցույց տալով ժանիքները, հեռանում են իրարից (երբ բախվում են անձնական շահերը) կամ ձեւացնում, թե իբր հեռանում են իրարից (երբ անհրաժեշտ էր ցլատել ընդդիմության ուժերը ընտրությունների նախօրեին):

Այնպես որ, ծիծաղելի է խոսել, թե ԱԺՄ-ն ընդդիմություն է: Սակայն ավելի ծիծաղելի է, երբ նրանք

Անառակ որդու վերադարձը

Քանզի այն ամենը, ինչ կարելի է նրա մասին ասել, վաղուց արդեն ասված է... ՀՀՇ-ի մասին: Բայց փորձենք: Առավել եւս, որ վերջին ժամանակներս վերին աստիճանի հետաքրքրաշարժ բաներ են տեղի ունենում այս աստիճանաբար կազմակերպության հետ: Մի կողմից, լսելով ամբիոններին, կարող է տպավորություն ստեղծվել, որ իշխանությունները հետապնդում են նրանց ավելի դաժանորեն, քան [illegible] առաջին [illegible]: Մյուս կողմից, ոչ ոք չի կարող ժխտել, որ ԱԺՄ-ի նկատմամբ հայրենի Թեմիսը մեծ սահմանափակվել է լոկ մեղմ [illegible] ու [illegible]:

Ինչեւէ: Ունկնդրում ես նրանց հերթական հռետորին եւ հաճախ պարզապես անզոր լինում զսպել զարմանքի արցունքները: Այ քեզ ազնվություն, այ քեզ արիություն: Ա՜յ քեզ քաղաքական գործիչ: Երբ կարդանաս իր խոսքերը բեկում երբեմն մի քիչ էլ գործով հաստատել, ողջակի գին չէր տեննա: Իսկ հատկապես վերջին համագումարից առաջանում են լուրջ խնդիրներ: Վերցնենք, օրինակ, թիվ 8 ընտրատարածքը, որտեղ երկրորդ փուլ են դուրս եկել ՀՅԴ ներկայացուցիչ Ռուբեն Հակոբյանը եւ ԱԺՄ ներկայացուցիչ Շավարշ Քոչարյանը:

Մի կողմ թողնենք այնպիսի մանրուքներ, ինչպես այն, որ Շ. Քոչարյանն արդեն խոլ ընտրվել է Ազգային ժողովի կուսակցական ցուցակներով, եւ կուսակցական պարկեշտությունը հուշում է նրան այս փուլում ոչ թե տանուլտալ եռանդով պայքարել (ինչն, ի դեպ, անում է այժմ), այլ զիջել մրցակցին: Սակայն դա, ի վերջո, նրա գործն է, եւ, կրկնում եմ, մանրախնդիր չլինենք:

Հարցն այլ է՝ ինչպե՞ս է նախընտրում պայքարել ԱԺՄ-ն, ինչպիսի՞ մեթոդներ են նրա զինանոցում: Եվ հենց այստեղ էլ սկսվում է ամենահետաքրքիրը:

Ամեն գնով

Չպետք է երեւի տեղեկացնել ձեր բարեկամներին, որ ՀՀՇ-ի գլխավորած «Հանրապետություն» միավորման եւ ԱԺՄ-ի միջեւ օրերս կայացել է համաձայնություն... [illegible] մանդատի համաձայնության: Երեւանի թիվ 8 ընտրատարածքում «Հանրապետություն» միավորումը առել է իր բոլոր հնարավորությունները օժանդակել ոչ Ռ. Քոչարյանին, այլ... Ասված մի առանցք, չհաղթի ՀՅԴ ներկայացուցիչ Ռուբիկ Հակոբյանը: Ուշագրավ է այն փաստը, որ նշված առաջարկը չի մնացել միայն թղթի վրա եւ միանգամից ընդունվել է գործնական քայլ: Այսպես, նշված ընտրատարածքի տեղամասային հանձնաժողովներում «Հանրապետություն» միավորման կուսակցությունների անունից ընդգրկվել են ԱԺՄ-ն ներկայացնող մի շարք նոր անդամներ:

Անկեղծություն անհրաժե՞շտ է: Երեւի ոչ... Պարզապես ԱԺՄ-ն ՀՀՇ-ի այդ անառակ որդին վերադառնում է հայրենական տուն:

Հետեւելով իրենց առաջնորդների որդեգրած մարտավարությանը, ան[illegible] նախապես տարբերում են-

են այդ մասին բղավում հանրահավաքներին: Իրականում, երբ նրանցից որեւէ մեկը նույնիսկ գտնվում է ընդդիմությունում, ապա այնքան զաղտնի, որ դրա մասին գիտի միայն ինքն ու կինը: Երբ նրանք ընդդիմություն են, ապա այնպիսին, որի մասին կարող է միայն երազել ցանկացած իշխանություն ցանկացած երկրում:

Չնայած քաղաքականությունում, ինչպես եւ արվեստում, պատահում են երջանիկ դեպքեր, երբ ներկայացման բեմադրողները գործողության ընթացքում փոխում են դատապարտված սցենարը ու առաջնորդի ռեժիսուրան: Երբ, իհարկե, նրանց այցելում է Մուսան եւ առողջ դատողությունը:

գախոսը: Հասկացա՞ք, թե որտեղից է փչում քամին: Ուրեմն, ո՞մ ջրաղացին է ջուր լցնում այսօր ԱԺՄ-ն: Եվ ինչո՞ւ հանկարծ իշխանությունները որոշեցին արգելքներ չհարուցել «անհաշտ ընդդիմության» ԱԺՄ-ի առջեւ եւ, ավելին, միանգամից գրանցել նրա առաջնորդներին, փակելով աչքերը ընտրատարածքներից եկած բոլոր բողոքների առաջ: Իսկ կարո՞ղ է արդյոք պատահել, որ իշխանությունները պարզապես ղեկավարվում են «Սոմոզան, իհարկե, շան որդի է, բայց չէ որ նա մեր շան որդին է» ամերիկյան սկզբունքով: Չգիտեմ: Թող ընթերցողներն իրենք համապատասխան եզրակացության հանգեն: Ես իմ եզրակացությանն արդեն հանգել եմ:

Մասքարադների ժամանակը

Երբ վերլուծում ես ՀՀՇ-ԱԺՄ հարաբերությունների պատմությունը, հիշողության մեջ ակամա արթնանում է հետաքրքրաշարժ մի համանմանություն:

19-րդ դարի գերմանացի մեծ փիլիսոփա Ա. Շոպենհաուերի ստեղծագործություններից մեկում կա իր իմաստով ուշագրավ մի հատված: Ձմռան ցուրտ մի գիշեր մի քանի մացառախոզ կծկվում? սեղմվել են իրար, որպեսզի չմրսեն: Սակայն շուտով նրանք զգացին միմյանց երկար ու սուր ասեղների ծակոցները եւ ստիպված եղան հետ քաշվել: Բայց տաքանալու պահանջը նորից հարկադրեց նրանց սեղմվել: Իսկ քիչ անց զգալի կրկին տարբեր կողմեր ցրեց կենդանիներին: Այսպես նրանք ամբողջ գիշեր դեգերեցին էին նետվում:

Թիվ 8 ընտրատարածքի հետ կապված վերջին իրադարձությունների վերլուծությունը թույլ է տալիս միանշանակ եզրակացնել, որ ՀՀՇ-ի ու ԱԺՄ-ի միջեւ փաստորեն նույն իրավիճակն է: Նշված կազմակերպությունները կամ այն ձեւատառներով մերթ միմյանց կպած սեղմվելու կենդանական պահանջ են

Չեր դաշին դուրս կգան վատ զգեստներով

Իսկ առայժմ... Իսկ առայժմ այդ տղաների ամենագեղեցիկ, ճոռոմ, խանդավառ բառերը ժողովրդի ու երկրի ճակատագրի, արդարության, սկզբունքայնության ու ազնվության մասին, չգիտես ինչու, իմ հոգում ցավոտ կսկիծ են լինում վերածվելով մանր բեկորների: Չարդոտեր են լինում գլորվելով դեպի վար մանկությունից յուրացված առաջին դասագրքերի, կյանքում երբեք չխախտված սկզբունքների, բառերով չձեւակերպվող հասկացությունների, որոնք, սակայն, հանգած են, հասկանալի են ցանկացած կարգին մարդու:

Այնպես որ, եղեք խմաստուն: Չեր դաշին դուրս կգան վատ զգեստներով ու ժամերգությամբ: Իսկ դուք պահանջեք ներկայանալ մերկ ու լինել անկեղծ: Եվ մի հավատացեք բոլկահարությանը ու կուրծք ծեծելուն: Հիշեցեք, անառակ որդիները միշտ էլ ի վերջո վերադառնում են: Չէ որ ասված է, ով երիտասարդ ժամանակ չի եղել խռովարար, չունի սիրտ, իսկ ով ծեր հասակում չի դարձել պահպանողական, չունի իմաստություն:

Ժամանակն է հիշել մի առակ: Մի անգամ ասպետական ճգնավորի խորանծով եկան, մեկնեց ձեռքերն ու ասաց. «Ընտրիր ա՛ջը, թե՞ ձախը»: Եվ այդ ժամանակ իմաստուն ճգնավորը պատասխանեց. «Որ մեկն էլ ընտրեմ, միեւնույն է, դա կլինի չարի ձեռքը: Սակայն ինչո՞ւ ընտրեմ երկու չարիքից, երբ կարելի է ընտրել երրորդը, օրինակ, բարին»: Եվ հրաժարվեց իր վզին փաթաթվող ընտրությունից:

ԱՍԱՐԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Փակուղի՞ մամուլ-դատարան հարաբերություններում

«Ազգի» հուլիսի 22 եւ 25-ի համարներում լույս տեսած «Դատավարություն Սահմանադրության օրով» եւ «Վարդգես Պետրոսյանի ոչ գրական ժառանգության մասին» հոդվածներն անմիջապես լայն արձագանք գտան համապատասխան դատական ատյաններում, քանզի միակողմանի էին: Այդ առթիվ տեղին է նշել, որ յուրաքանչյուր անգամ իրավական երկրում բախումները լրատվական եւ դատական մարմինների միջեւ անխուսափելի են: Դա ըստ երեւույթին, բնական է, դեռ չի ծնվել այն լրագրողը, որն ի զորու լիներ հավասարապես բավարարել դատավարության մեջ ներգրավված բոլոր կողմերի բոլոր պահանջները: Հայաստանի ներկայիս պայմաններում «երկխոսություն» ընդհանրապես չի կայանում: Ազատ մամուլը մեզ մոտ կայացման փուլում է եւ միշտ չէ, որ լրագրողները արժանանում են պատշաճ ընդունելության: Միջազգային լրատվական նորմերը հանրապետությունում դեռ չեն գործում, հաճախ դատական մարմինների ներկայացուցիչները պարզապես հարկ չեն համարում գեթ փոքր-ինչ բավարարել լրագրողների «անկուշտ հետաքրքրությունը»: Հետեւանքը լինում է այն, որ հրապարակման են հանձնվում հաճախ միակողմանի մեկնաբանություններով հագեցած նյութեր, որոնք, իհարկե, լիարժեք համարել չի կարելի: Փորձը վկայում է, որ հենց նման հրապարակումներից հետո են միայն «արթնանում» դատավորները, իրենց դժգոհությունն արտահայտելով տվյալ հոդվածի համար: Միեւնույն ժամանակ, նման գործելակերպը ստեղծում է նախադեպ եւ արդեն թղթակիցներն իրենց հերթին, դատական որեւէ գործ լուսաբանելիս, շտապում են քննիչին հանդիպելու իրավաբանական պարտականությունը, ինչն ի վերջո նույնպես հանգեցնում է ոչ կատարյալ նյութի հրապարակման: Գործելակերպի նման բեւեռացումը, որի հետեւանքը թերի հոդվածն է, ըստ ամենայնի փոխկապակցված երեւույթ է ու բնորոշ է մեր օրերի համար:

Խոսելով վերը նշված հոդվածների մասին, պետք է ընդունել, որ նրանք արգասիք են նշված մոտեցումներից երկրորդ տարբերակի: Նախ, ներողություն եմ հայցում ՀՀ ԳԴ-ին, «Դատավարություն Սահմանադրության օրով» (հուլիսի 22) հոդվածում տեղ գտած վրիպակի համար. մասնավոր գանգատների անհետացման մասին պարբերության մեջ Մյասնիկյանի ժողդատարանի փոխարեն նշվել է ՀՀ ԳԴ-ի անունը: Ինչ վերաբերում է Մյասնիկյանի ժողդատարանում վերջերս իրենց լսումն ավարտած քաղաքացիական գործերին, որոնց եւ իմ գրչով անդրադարձել է «Ազգը», ապա նրանց լուսաբանման միակողմանիությունը որոշ չափով բացատրվում է ընդհանուր փոխադարձ անվստահությամբ. «Գործն ընթացքի մեջ է, ոչինչ հաղորդել չեմ կարող» շատ դատավորների՝ նման ավանդական պատասխանն է հիմք ծառայում հայտնի անվստահության համար: Անշուշտ հեռու եմ սույն այդ պատճառաբանությունը թերելու մտքից, առավել եւս, որ Մյասնիկյանի ժողդատարանի դատավոր Մարատ Կատվալյանի վկայությամբ, անգամ իր տեղում չգտնվելիս, ես կարող էի ծանոթանալ հետաքննվող գործի հետ կապված բոլոր փաստաթղթերի հետ: Ծանոթացումը կայացավ ուշացած. դատավորը սիրալիր տրամադրեց «մեղապարտիս» գործին կցված փաստաթղթերը. լուսաբանումը միակողմանի էր՝ դա ինձ համար պարզից էլ պարզ էր մինչեւ մեր հանդիպումը: Ակնհայտ է, որ նույնիսկ բոլոր փաստաթղթերին ծանոթանալու դեպքում, նյութը լինելով անհամեմատ առողջ, այնուամենայնիվ միակողմանի կլիներ: Ոչ առաջին եւ ոչ երկրորդ գործերում արտահայտված չէր գիշատիչների եւ զոհերի վրա կարծեցյալ բաժանումը, այն, ինչ առկա էր ինչպես ներկայացված հոդվածում, նույնպես եւ, կարծում եմ, վճիռներում:

Ես հասկանում եմ ժողդատավորներ պարոններ Կատվալյանի եւ Դայրապետյանի իրավաբանորեն արդարացված դժգոհությունը եւ ուզում եմ հուսալ, որ հետագայում դատավորների եւ լրագրողների միջեւ առկա անդունդը կարող է գոնե փոքր-ինչ հարթվել:

Ինչ վերաբերում է մեր քաղաքացիներին, ապա, կարծում եմ, պահն է, որ նրանք ժամանակին փորձեն կարգավորել իրենց ընտանեկան ժառանգական եւ ունեցվածքային խնդիրները, որպեսզի հետո ստիպված չլինեն շրջանցել օրենքը: Պարոն Կատվալյանը բերելով լուրջ հիմնավորումներ տվյալ դատական գործի կապակցությամբ (Տիգրան Մելքոնյանի բնակարանի հետ կապված), այնուամենայնիվ ընդունեց կեղծ ստորագրության փաստը: Որքան էլ այն բախտորոշ, արդեն դատարանի խնդիրն է եւ ես այդ ատյանին համակարծիք եմ, որ կեղծ ստորագրության պարագայում հայցվորի մեկնաբանությունները անհիմն էին:

Ուրախ կլինեմ, եթե այդ տհաճ մի քաղեմի «շնորհիվ» վերջապես կայանա անհրաժեշտ երկխոսությունը լրագրողների եւ դատավորների միջեւ, որից կշահեն ինչպես մամուլը, այնպես էլ դատական ատյանները, բայց հատկապես հասարակությունը:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

■ *Սեպտեմբերին Հայաստանում կբացվի առաջին մասնավոր հիվանդանոցը: Սեպտեմբերին Նավահանգստում?... ցախազործման կիանձանքի առաջին մասնավոր հիվանդանոցը Հայաստանում: Ինչպես հայտնի է դարձել, հիվանդանոցը 50 մահճակալանոց է եւ սպասարկելու է ոչ միայն այդ տարածաշրջանի հիվանդներին, այլ նաեւ Պարսկաստանից ժամանածներին: Հիվանդանոցի աշխատակազմը բաղկացած է տեղի մասնագետներից, իսկ անհրաժեշտ սարքավորումները ձեռք են բերվել հնդկահայ դոկտոր Մինասի (Աշոտ Մինասյան) նախաձեռնությամբ:*

ԵՏ

Երեւանի Նաղաշ Հովնաթանի անվան արվեստի համալսարանը հրավիրում է սովորելու

Կերպարվեստի, երգ-երաժշտության, դեկորատիվ կիրառական արվեստի, գրականության, թատրոնի եւ արվեստի պատմության ցերեկային եւ հեռակա բաժիններում:

Համալսարան կարող են ընդունվել ուրանա եւ միջնակարգ կրթությամբ 15 տարեկանից բարձր արվեստասեր երիտասարդներ: Ուսման տեւողությունը 3 տարի է: Դասավանդում են հանրապետության անվանի արվեստագետ-դասախոսները: Ուսումնառության հետ մեկտեղ կազմակերպվում են գործնական պարապմունքներ՝ ցուցահանդեսներ, համերգներ, գրական գեղարվեստական միջոցառումներ, էքսկուրսիաներ, բանավիճային բնույթի հանդիպումներ: Կկազմակերպվեն շնորհալի ուսանողների գործերի ցուցահանդեսներ: Ավարտողներին կտրվի մասնագիտության համապատասխան դիպլոմ:

Դիմումները ընդունվում են 1995 թ. հունիսի 15-ից մինչեւ սեպտեմբերի 10-ը, ամեն օր ժ. 11-ից մինչեւ 17-ը (բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից): Քննությունները սեպտեմբերի 12-ից: Դասերը կսկսվեն հոկտեմբերի 1-ից:

Մեր հասցեն Երեւան, Մովսես Խորենացու փ. 26 ա.

Առեւտրի տուն, 5-րդ հարկ:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 52-18-03:

digitised by A.R.A.R.@

«Դպրոց» թերթի 8-րդ համարում լուսավորության նախարարությունը տպագրել էր հանրակրթական դպրոցի հենքային ուսումնական պլանի նախագիծ՝ քննարկելու, դիտողություններ եւ առաջարկություններ ներկայացնելու առաջարկով: Ես չեմ հիշում որեւէ այլ կրթական փաստաթուղթ, որն այդքան բուռն քննարկումների առիթ հանդիսանար: Նշանակում է, փաստաթուղթը հասել է իր նպատակին՝ արթնացրել է մարդկանց, հասարակության մեջ կրթության մասին սկսել են խոսել, գրել, նաեւ մտածել: Եղել են բազմաթիվ հանդիպումներ դպրոցների տնօրենների, մանկավարժների հետ, հարցին անդրադարձել են Գիտությունների ազգային ակադեմիան, Երեւանի պետական համալսարանը, այլ հաստատություններ:

Յուրաքանչյուր պետություն իր կրթական քաղաքականությունը իրականացնում է կրթական ստանդարտների, կրթական ծրագրերի միջոցով՝ մոտեցումները ներկայացնելով թյան եւ հասարակության առջեւ: Պարտադիր պետական ծրագրերի յուրացման համար դպրոցն է պատասխանատու, որն այսօր նա չի կատարում: Մենք դա շատ լավ գիտենք (այդ է հաստատում նաեւ մանկավարժության հանրապետական ինստիտուտի այս տարի կատարած փորձաքննությունը Երեւանի մի շարք դպրոցների 8-րդ դասարաններում): Ծրագրի նվազագույնը յուրացնում է աշակերտների 2-ից միայն մեկը, այն էլ անբավարար մակարդակով, իսկ մաթեմատիկայի ծրագրի յուրացումը ցանկալի մակարդակով (լավ եւ գերազանց) կազմում է 17 տոկոս, հայոց լեզվինը՝ 26 տոկոս: Մենք հաշտվում ենք նման փաստերի հետ՝ չնկատելու ենք տալիս: Ֆիզիկայի ծրագրերից ենք խոսում, համոզված լինելով, որ երեխայի ուղեղը 12 տարեկանում պատրաստ չէ ֆիզիկա հասկանալու, իսկ 14-ում՝ մեխանիկայի հիմունքները յուրացնելու: Եվ որպես արդյունք, 8-րդի աշակերտների միայն 0,3 տոկոսն է մեխանիկան յուրացրել գերազանց:

...նի որ շատ տեղերում ստեղծված կացությունը կոչենք վտանգի առաջ կկանգնենք: Սակայն չի կարելի հաշվի չառնել նաեւ երկրորդ օտար լեզվի ուսուցիչների պակասը, նաեւ այն, որ ծնողն իր երեխայի օտար լեզվի պահանջմունքը բավարարում է հիմնականում դպրոցից դուրս: Վիճակը շտկելու համար երկրորդ օտար լեզվին պարտադիր պետական մասում պետք է հատկացնել 2 ժամ, միաժամանակ հնարավորություն տալով նախընտրության հաշվին (հիմնական դպրոցում) եւ նախամասնագիտական հաշվին (ավագ դպրոցում) վճարովի հիմունքներով խորացնել կրթությունը:

Լուսավորության նախարարությունը գիտակցում է տնտեսագիտական կրթության անհրաժեշտությունը եւ երաշխավորում է դասավանդման «Կիրառական տնտեսագիտություն» առարկան: Իսկ այն դպրոցներում, որոնք ունեն ուսուցիչներ, այդ առարկայի դասավանդումը պարտադիր է դպրոցի ընտրության ժամերի հաշվին, մինչեւ յուծում է նաեւ այդ խնդիրը, աշակերտի լիովին ուսումնական ծանրաբեռնվածությունը պակասեցնում է յուրաքանչյուր դասարանում միջինը երկու ժամով: Ինչ վերաբերում է տարվա ընդհանուր ժամանակին, ապա այն էականորեն չի փոխվում մարդկային հայրենագիտական ճանաչողության, ուսումնական փորձառության եւ նախնական ռազմական պատրաստության օրերի հաշվին: Արդարացի համարվեց առաջարկությունը հանել ԵՊՀ ֆիզիկայի ֆակուլտետի գիտխորհուրդը առաջարկելով, որ ընդհանուր ուսումնական ծանրաբեռնվածությունը նվազել է 1,5 անգամ՝ չնկատելով տալով դպրոցի բնույթը եւ նախասիրական ու նախամասնագիտական բաղկացուցիչների գոյությունը («Ազգ», 11 հունիս, 1995): Դասաժամերի հետ կապված ուսումնական պլանում խախտել հետաքրքրվածների կարիք կա, ճշգրիտ ժամանակները միայն առարկայական ծրագրերի հետեւանք կարող են լինել:

Այժմ անդրադառնամ վեճա-

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Քննարկում ենք հանրակրթական դպրոցի ուսումնական ծրագիրը

Ժամանակն է, որ դպրոցը դառնա ինքնուրույն միավոր

հանրակրթական դպրոցի ուսումնական պլանում: Տպագրելով ուսումնական պլանի նախագիծը, լուսավորության նախարարությունը ցանկացել է իրական վիճակի վրա փորձելով հաշվի առնել կրթության զարգացման միտումները եւ ցանկանալով ունենալ մի ուսումնական պլան, որը փոփոխության չենթարկվի գոնե մի քանի տարի: Եվ հանրակրթության ոլորտում բարեփոխումների ուղենիշները ու ուսումնական պլանի նախագիծը նշանակման դերը ունի միայն մի նպատակ՝ մանկավարժներ, գիտնականներ, իշխանություններ մշակել կրթական նոր ծրագիր ներկայացնելու ՀՀ կառավարության հաստատմանը: Եվ միայն այն ժամանակ, երբ կառավարությունը կհաստատի կրթական ծրագիրը, կհաստատի դպրոցի կանոնադրությունը ու ուսումնական պլանը, լուսավորության նախարարությունը կսկսի այդ հայեցակարգությունն իրականացնել դպրոցներում:

Այժմ փորձենք պարզաբանել մեր մոտեցումները կապված ուսումնական պլանի հետ: Դրանք դպրոցի կառուցվածքային սկզբունքներն են ու առաջին հերթին դպրոցի բազմաստիճանության եւ բազմաձեւության գաղափարը: Հանրակրթության բոլոր աստիճանները պետք է լինեն ամբողջական հենված տարրական, հիմնական եւ միջնակարգ կրթական ծրագրերի վրա: Ավագ դպրոցը հնարավորություն պետք է ունենա ընտրել կրթության կազմակերպման տարբեր ձեւեր՝ ելնելով պահանջարկից եւ հենվելով կրթական տարբեր ծրագրերի վրա՝ ընդհանուր դպրոց առարկայական հանրակրթական ծրագրերով, տարբերակված ուսուցմամբ ավագ դպրոց, փորձարարական նախամասնագիտական կրթական ծրագրերով, արհեստագործական դպրոց, տեխնիկական ուսումնարան, օժանդակ դպրոց, երկաստիճան վարժարան իր սեփական ծրագրերով եւ այլն:

Հաջորդը ինքնավարության եւ ինքնակառավարման սկզբունքներն են: Ժամանակն է, որ դպրոցը դառնա ինքնուրույն ֆինանսա-տնտեսական միավոր, հնարավորություն ունենա [illegible]

Մենք շատ լավ գիտենք, որ հանրակրթական դպրոցի շրջանավարտներից շատերի համար ավելորդ են մաթեմատիկական անալիզի հիմունքները, ալիքային օպտիկան, այլ բաներ, սակայն համառորեն ձեւ ենք անում, որ սովորեցնում ենք, իսկ աշակերտներն էլ ձեւ են անում, որ սովորում են այն: Իսկ սա մի՞թե պետական միջոցների վատնում չի նշանակում:

Ուսումնական պլանն ունի երեք բաղկացուցիչ՝ պարտադիր պետական, դպրոցի ընտրություն, եւ երեխայի ընտրություն: Պետական բաղկացուցիչը այն պարտադիր նվազագույնն է, որ յուրաքանչյուր երեխա հնարավորություն ունի եւ պարտավոր է յուրացնել, որի յուրացումը կրթական յուրաքանչյուր աստիճանում ստուգվում է մյուս աստիճան անցնելու թույլատրություն ստանալու համար: Ըստ մյուս բաղկացուցչի դպրոցը, ելնելով իր կրթական ծրագրերի առանձնահատկություններից, գիտելիքների յուրացման աստիճանից, մանկավարժների պատրաստվածությունից, ինքն է որոշում, թե որ առարկաներին որքան ժամ ավելացնել: Երրորդ բաղկացուցիչը հիմնական դպրոցին հնարավորություն է տալիս լրացուցիչ (նախասիրական) կրթություն կազմակերպել, իսկ ավագ դպրոցին ունենալ տարբերակված ուսուցմամբ հոսքեր՝ բավարարելով երեխայի կրթական պահանջմունքը դպրոցի սահմաններում: Առայժմ դեռեւս ոչ մի կասկածի չի ենթարկել այս մոտեցումը եւ երեք բաղկացուցիչի միաժամանակյա գոյությունը: Հիմնական առարկությունները վերաբերում են պարտադիր պետական բաղկացուցիչի առարկայացանկին, առարկայական ծրագրերի ժամանակին եւ վճարովիության սկզբունքին:

Նախ առաջինի վերաբերյալ: Պարտադիր պետական մասի մեջ կարող են ընդգրկվել միայն այն առարկաները, որոնց համար կան հաստատված ծրագրեր, երաշխավորված դասագրքեր եւ համապատասխան մասնագետներ: Պարտադիր պետական բաղկացուցիչի [illegible]

հանրապետության բոլոր դպրոցները պատրաստ լինեն եւ այդ առարկան կկազմի պարտադիր պետական մասը: Իսկ դրա, դպրոցի ընտրության ժամերի հաշվին կարող են դասավանդվել այլ առարկաներ, համապատասխան պայմանների եւ լուսավորության նախարարության դեկրետով:

Մի քանի խոսք ավագ դպրոցի ուսումնական պլանում տեղ գտած «Բնագիտություն» առարկայի մասին: Այստեղ «Բնագիտություն» ասելով հասկանում ենք 4 առարկաների (ֆիզիկա, աստղագիտություն, քիմիա, կենսաբանություն) համախումբ, որոնց գումարային նվազագույն պարտադիր պետք է լինի 4 կամ 5 ժամ:

Ինչ վերաբերում է նախկինին, ապա յուրաքանչյուր առարկային հնարավորություն կա ավելացնել այնքան ժամ, որքան պահանջում է համապատասխան առարկայական ծրագիրը: Մեր կարծիքով, բնագիտական առարկաները պետք է ունենան մի քանի մակարդակի ծրագրեր, օրինակ՝ ֆիզիկան հումանիտարների համար կենցաղային մակարդակով, տեխնիկական կրթություն ստացողների համար կիրառական մակարդակով, եւ ֆիզմաթ կրթություն ստացողների համար գիտական մակարդակով:

Այժմ ժամանակի մասին: Դպրոցն իր բնույթով եւ նախամասնագիտական բաղկացուցիչների հաշվին հնարավորություն ունի լուսավորության նախարարության կողմից հաստատված ցանկացած ծրագիր իրագործել: Իսկ ինչի նման էր առաջ, երբ դպրոցին յուրաքանչյուր առարկայի համար պարտադրում էին խիստ որոշակի ժամանակ, որ հնարավորություն չէր տալիս ընտրություն, իսկ ուսուցիչը չէր կարող ... պարագայում աշակերտը պատրաստվածության էր մատնվում:

Մի քանի խոսք ուսումնական ծանրաբեռնվածության մասին: 7-րդ, 8-րդ, 10-րդ դասարաններում հատկացվում էր շաբաթական 39 ժամ, օրական 7-8 ժամ: Բոլորս գիտենք նման ուսումնական ծանրաբեռնվածությունը, բայց եր[illegible]

ռվիրության մասին: Շատ կարճ հիշողություն ունենք, շատ շուտ մոռացանք ուսուցիչների գործադուլները, ուսուցիչների անմխիթար սոցիալական վիճակը: Առողջապահությունը կարելի է վճարովի ծառայությունների անցնել, բարձրագույն կրթությունը նույնպես, իսկ այ հանրակրթությունը չի կարելի: Ինչո՞ւ: Իհարկե, պետությունը երաշխավորում է անվճար միջնակարգ կրթություն պարտադիր պետականի սահմաններում, դե ուրեմն եկեք սահմանենք այդ պարտադիր պետականը, բայց այնպես, որ բոլորի համար այն պարտադիր լինի, իսկ նախամասնագիտական բաղկացուցչի համար, որ շրջանավարտին հնարավորություն է տալիս ստանալ բարձրագույն կրթություն (միայն 10 տոկոսին, առավել եւս, ի դեպ, դրանք նախատեսված են ...), արհեստների տեր դառնալ, գործավարներ, թարգմանիչներ եւ այլ մասնագետներ պատրաստում, թույլատրենք դպրոցին մասնակի վճար: Մասնակի վճարի սահմանումը պետությանը չի ազատում ֆինանսավորումից, սակայն դպրոցին հնարավորություն է տալիս ապրել իր ... չին, ծրագրերի մեջ մտնել ... ինստիտուտի հետ, ծնողին համոզել, որ դպրոցից դուրս երեխայի կրթության համար գումար չծախսի, այլ այդ գումարի մի մասը դպրոց բերի: Այո, ոչ բոլորն են կարողանալու վճարել, բայց չէ որ մասնակի վճար սահմանելով կարող ենք ... չի հրապարակվել: Կարող հնարավորություն կա սոցիալական ծանր վիճակում գտնվողներին, ինչպես նաեւ գերազանց առաջադիմության ցուցաբերողներին անվճար ուսանել, վերջիններս մինչեւ անգամ կրթաթոշակ կստանան: Իսկ ինչո՞ւ համալսարանի հարգարժան պրոֆեսորները չընդդիմացան, երբ համալսարանում իրականացվեց ... լեզուների բաժիններում վճարովի կրթությունը ... մեծամասնության վարձով: Ընդ որում, դպրոցը պետք է դեռ աշխատի, որ ցույց տա իր կրթական որակը, ... ուսուցչի ամբողջականությունը:

ՍՈՒՐԵՆ ԶՈԼՅԱՆ,
Մանկավարժության հանրապետական ինստիտուտի տնօրեն, ֆիզմաթ գիտ. դոկտոր

ՍՓՅՈՒՌՔ-ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Ամերիկահայ գիտնականները փորձում են օգնել հայրենիքին

Ըստ «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանի վերջին հաղորդումներից մեկի, Կալիֆորնիայի հայ համայնքում աչքի են ընկնում գիտության տարբեր բնագավառներում աշխատող բազմաթիվ նշանավոր գիտնականներ: Այսօր Լոս Անջելեսի լավագույն համալսարաններում, կրթության եւ գիտության այլ օջախներում հայ գիտնականները ուսումնասիրություններ են կատարում կենսաֆիզիկայի, երկրաշարժաբանության, բնության պահպանության, ճշգրիտ ու հասարակական գիտությունների բնագավառներում: Ընդհանուր առմամբ, ըստ ամերիկյան հայ ճարտարագետների եւ գիտնականների միության տվյալների, համալսարանական գիտնականների ընդհանուր թիվն անցնում է 170-ից: Դրանց մեծամասնությունը աշխատում է Լոս Անջելեսի համալսարանների գիտական կենտրոններում: Ոմանք ամերիկածին են, հայ ներգաղթյալների երկրորդ, երրորդ սերնդի ներկայացուցիչներ, մյուսները վերջին 20-30 տարիների ընթացքում վերագաղթել են աշխարհի տարբեր երկրներից: Ավելանում է նաեւ Հայաստանից եկած հայ գիտնականների թիվը: Վստահությամբ կարելի է ասել, որ այդ գիտնականներից շատերը պատրաստ են իրենց կարողությունները ներդնել Հայաստանի տնտեսության բարգավաճմանը: Այսօր այդ ուղղությամբ է ծավալում իր գործունեությունը Ամերիկայի հայ ճարտարագետների եւ գիտնականների ընկերակցությունը: Ընկերակցությունը հիմնվել է 1983 թ., նրա սկզբնական նպատակը եղել է համախմբել ծագումով հայ գիտնականներին, օժանդակել ուսանող հայ երիտասարդությանը: 1988 թ. աղետալի երկրաշարժը, որը հավաքագրեց սփյուռքի բոլոր կառույցների հայրենանվեր գործունեությունը, ծավալվեց ընկերակցության հիմնական նպատակը՝ համագործակցելով Հայաստանի գիտնականների հետ, ի սպաս դնել հավաստ կարողությունները հայրենիքի գիտության եւ տեխնիկայի զարգացման կարիքներին: Այդ նպատակով 1989 թ. Լոս Անջելեսում տեղի ունեցավ հայ ճարտարագետների, գիտնականների եւ արդյունաբերողների համաշխարհային առաջին համագումարը, որին մասնակցեցին աշխարհի տարբեր անկյուններից եկած ազգությամբ հայ շուրջ 300 գիտնականներ եւ արդյունաբերողներ, որոնցից 17 հոգին՝ Հայաստանից: Այսօր Ամերիկայի հայ ճարտարագետների եւ գիտնականների ընկերակցության 10 մասնագիտական մասնաճյուղերից յուրաքանչյուրն ունի իր մշակած գիտական ծրագիրը՝ օգնելու Հայաստանի տնտեսության համապատասխան ճյուղի զարգացմանը: Կան ծրագրեր Հայաստանի նորակառույց շենքերի սեյսմիկ պաշտպանության վերաբերյալ: Հայ գիտնականները պատրաստ են օգնել Հայաստանին՝ ստեղծելու ազգային տեխնիկայի լայն ... օժանդակությամբ ... Հայաստանում հրատարակվել է 6 դասագիրք ... ուսանողության ... Գիտականորեն մշակված է մի ծրագիր Հայաստանում ստեղծել ուժանյութի աղբյուրներ՝ օգտագործելով էժան տեխնոլոգիան: Դրանցից է Երեւանի բուսաբանության ինստիտուտի հետ մշակված ծրագիրը, ... ծառերի օգտագործումը որպես վառելանյութ: Այդ տնկիները շատ են արագ աճում եւ փայտանյութի հետ վառելիքի կարող են ապահովել հանրապետությանը պահանջվող վառելանյութի 1/8-ը: Այսօր այդ ծառերն աճում են հանրապետության 6 շրջաններում: Հայ գիտնականները առաջարկել են ՀՀ ղեկավարությանը հանրապետության ուժանյութային ճգնաժամից դուրս բերելու նաեւ մի քանի այլ ծրագրեր: Այլընտրանքային ուժանյութային աղբյուրները ծրագրերը շատ են: Օգտագործվելու են քամու, արեւի, հավաքված աղբի, կենդանիների ուժանյութը: «Աղբի օգտագործումը, օրինակ, ասացին միության ուժանյութի մասնագետները, կարող է աշխատեցնել 30 մգվտ հզորությամբ էլեկտրակայան, որը կարող է բավարարել 300 հազար ընտանիքի կենցաղային պահանջները: Ըստ հաշվարկների, այդպիսի կայանի տեղադրումը արժե մոտավորապես 25-30 մլն դոլար»:

Ծրագրերը շատ են, սակայն դրանց իրականացման համար անհրաժեշտ է բարի կամք եւ համապատասխան աջակցություն:

ՖԵԼԻՔՍ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

Ռուսաստանն անցյալ ամիս Կովկասում սահմանների կարգավորման ուղղությամբ Թուրքիային դիմեց նոր առաջարկով: Վրաստանում տեղաբաշխված ռազմական բազաների կարգավիճակի վերաբերյալ վերջերս տեղի ունեցած մի հանդիպման ընթացքում թուրքական կողմը ներկայացված առաջարկը անընդունելի կողմից ծզտում է ներկայանալ որպես ազատական երկիր, իսկ մյուս կողմից տարածաշրջանում ստանձնել է հզորագույն պետության դերը: Բայց չպետք է մոռանալ, որ երկուսից մյուս հզոր ուժը Թուրքիան է: Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակը վերջերս Եվրախորհրդարանում հայտարարեց. «Եվրոպական ժամային միությունը Թուրքիայի խումբ բարձր միջազգայնագետների ուսումնասիրությունները: Գրում ընդգծվում է հետեւյալ միտքը. «Թուրքական հանրապետությունների հետ հարաբերություններում Թուրքիան պետք է վարի այնպիսի արտաքին քաղաքականություն, որ երկիկական, մշակութային եւ պատմական կապերի փոխարեն հաշվի առնվեն նշված հանրապետությունների ժողո

ԵՐՋԱՆ

Թուրքիան մերժեց Ռուսաստանի նոր առաջարկը

վի համարեց: Մասին Հայաստանի եւ Վրաստանի հետ բազաների կարգավիճակի վերաբերյալ համաձայնագիր ստորագրելուց հետո Ռուսաստանն իրեն ուժեղ իրավասությունների երաշխավորում հայտարարեց: «Սահմանների կարգավորման վերաբերյալ համաձայնության ձեռքբերման գլխավոր գործոններն են Հայաստանը եւ Վրաստանը»: Ընդ կանխարար Թուրքիան այդպիսի մոտեցումն անընդունելի պետք է համարեր:

Ռուսական կողմն իր տեսակետը չընդունեց, բայց յուրաքանչյուր առիթով կրկնում է Եվրոպայում սպառազինությունների կրճատման համաձայնագրից հրաժարվելու իր մտադրությունը: Իսկ այդ համաձայնագիր Ռուսաստանին զանկացած ժամանակ հնարավորություն կտա օգտագործել բազաների վերաբերյալ իրեն տրված իրավասությունները: Դրանից պարզ երեւում է, որ Ռուսաստանը Կովկասի անկախ հանրապետությունները Թուրքիայի դեմ մենակ թողնելու մտադրություն չունի: Թվացին նույնիսկ դիտվում է, որ Կովկասի հարցում Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականությունը չի փոխվել: Ռուսաստանը մի միանգամից ձգտում պետական անհրաժեշտություն է: Մենք բնակ խոսում ենք 60 միլիոն բարեկամի մասին, մոռանալով, որ նրանց բնակչությունը 160 միլիոնանոց բարեկամ աշխարհ»:

Իսկ Թուրքիայի մնում է զգոն լինել այդ 160 միլիոնի տանող ճանապարհի: Իմ ձեռքին կա վերջերս լույս տեսած 3 գիրք Կովկասի եւ Թուրքիայի հարաբերությունների վերաբերյալ: Դրերից մեկի հեղինակը ամերիկացի է, իսկ մյուս երկուսի հեղինակները թուրք են:

Մեմլեքեթի նախարարության հովանավորությամբ հրատարակված գրերից մեկը ներառում է Թուրքիայի հասարակական կարծիքի ուսումնասիրման կենտրոնի կողմից 1993 թ. սկզբին հինգ ամիսներին Ադրբեջանում, Ղազախստանում, Կիրգիզիայում, Ուզբեկստանում եւ Թուրքմենստանում անցկացված հարցումների արդյունքները: Ուսանողությունն է գրավում, որ թուրքալեզու հանրապետությունների ժողովուրդներն առաջին պլան են մղում ոչ թե իրենց թուրք լինելը, այլ այն, որ իրենք մահմեդական են:

Երկրորդ գիրքը՝ «Անկախության առաջին տարիները», ներառում է մի փաստերի տնտեսական ասպեկտները եւ անվտանգության առումով ծգտումները»:

Երրորդ գիրքը, որի հեղինակն է ԱՄՆ պաշտպանության նախարարության եւ հրատարակվել է Հայաստանի ինստիտուտի կողմից, կոչվում է «Պետությունների դաշնություն, թե՞ կայսրություն»: Հեղինակներ Ռիչարդ Օդոմի եւ Ռոբերտ Դուժարիկի ուսումնասիրության առարկան նույնպես Կովկասի, Ռուսաստանի թուրքալեզու հանրապետությունների եւ հարեւանների հարաբերություններն են: Հեղինակները պնդում են, որ 90-ական թվականներին այդ հարաբերություններում ստեղծված առավել լուրջ խնդիրներ բխում են Թուրքիայում առկա տնտեսական դժվարություններից:

Թուրք եւ ամերիկացի գիտնականների կարծիքներն այդ հարցում համընկնում են: Թուրքիան եւ Ռուսաստանը տարածաշրջանում հանդես են գալիս իբրեւ 2 ընդդիմախոս ախոյաններ: Դա խրախուսում է Եվրոպային, իսկ մյուս կողմից ավելորդ է երկրի ներսում ձեռնարկել քայլեր, որ Կովկասն ու Միջին Ասիան առանց Ռուսաստանի չմնան:

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱՐԵՎՅԱՆ

ՏԱՐԱԾՔ

Ադրբեջանը կմիանա՞ միջազգային էլեկտրամատակարարման համակարգին

Թուրքիայում ավարտվեց էլեկտրամատակարարման գծերի միջազգային համակարգի մասնակից երկրների ներկայացուցիչների խորհրդակցությունը, որի ընթացքում որոշում է կայացվել Ադրբեջանը այդ համակարգին միացնելու մասին, հաղորդում է «Ազերբայջան» թերթը: «Ազերէներժի» տեսչության նախագահ Մուսլիմ Իմանովը հայտնեց, թե Թուրքիայի, Իրանի, Եգիպտոսի, Հորդանանի եւ Սիրիայի համատեղ ջանքերով արդեն սկսվել է այս համակարգի շինարարությունը, որն ավարտվելու է 1998-ին: Նրա ասելով, Ադրբեջանը, Վրաստանը եւ Թուրքմենստանը մոտ ժամանակներս այդ համակարգին միանալու հնարավորություն ունեն, երբ դրականորեն լուծվի Վրաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ շինարարություն սկսելու հարցը:

ԼՏ

Փոփոխություններ Հորդանանի սահմանադրության մեջ

ԱՄՄԱՆ, 26 ՅՈՒԼԻՍ, VOA: Հորդանանի խորհրդարանն այսօր ձայների բացարձակ մեծամասնությամբ փոփոխություններ մտցրեց երկրի սահմանադրության մեջ: Բոլոր փոփոխություններն էլ կրում են ֆինանսատնտեսական բնույթ եւ բոլորի նպատակն է հորդանանցիներին թույլատրել Իսրայելի հետ առեւտրատնտեսական գործարքների մեջ մտնել, ինչն արգելված էր 48 տարի: Փոփոխություններից մեկը վերաբերում է հողի առուծախին: Մինչ խորհրդարանը նիստ էր գումարում, դրսում խաղաղացիների մի մեծ խումբ ցույց էր կազմակերպել, «դա վաճառական արարք» որակելով իսրայելցիներին հող վաճառելը: Սահմանադրական փոփոխությունները համընկնում են գրեթե 1 տարի առաջ Հուսեյն թագավորի եւ վարչապետ Ռաբինի միջեւ կնքված հաշտության պայմանագրի տարեդարձին:

ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Միցուբիսին» 500 խոշորագույն ընկերություններից առաջինն է

Ճապոնական «Միցուբիսի» կորպորացիան գլխավորում է «Ֆորչուն» հանդեսի հրապարակած աշխարհի 500 խոշորագույն ընկերությունների ցանկը: Հրապարակման գլխավոր սենսացիան այն է, որ Ճապոնիայի առեւտրական ֆիրմաները 5-րդ տեղն են մղել նախկին առաջատարին՝ ամերիկյան «Ջեներալ մոթորզին»:

Հետազոտությունն անցկացվել է նախ եւ առաջ ընկերությունների 1994 թ. եկամուտների հաշվառման հիման վրա: Ճապոնական 4 կորպորացիաներ գերազանցել են 160 մլրդ դոլարի սահմանագիծը («Միցուբիսիին» է պատկանում ռեկորդը՝ 175,84 մլրդ):

Առաջին 30 ընկերությունների մեջ ճապոնացիներն ունեն 16, ամերիկացիները՝ 11, գերմանացիները՝ 44 ընկերություն: Հաջորդ տեղերում են Ֆրանսիան (40), Մեծ Բրիտանիան (33): Անգլո-հոլանդական «Ռոյալ դաչ Շել» ընկերությունը ցանկում զբաղեցնում է 10-րդ տեղը:

ԱՄՆ-ը կայուն կերպով տեղ է զբաղեցնում հաղթողների 2-րդ հնգյակում: 7-րդ տեղում է «Ֆորդ մոթորը», 8-րդում՝ «Էքսոնը» (անցյալ տարի դրանք զբաղեցնում էին համապատասխանաբար 2-րդ եւ 3-րդ տեղերը): 1-ին տասնյակում տեղ զբաղեցրած ճապոնական ֆիրմաներից ոչ մեկը անցյալ տարի այդ ցանկում չի եղել: Այն ժամանակ դրանք բոլորը համարվում էին տրաստավորման ոլորտի ընկերություններ, եւ դրանց վարկանիշը կազմվում էր առանձին:

Միաժամանակ ճապոնացիներն առաջատար են տասնյակ տեղերի ցանկում: Անցյալ տարի փոքր կորցրած 46 ֆիրմաների կեսը ճապոնական է եւ դրանցից միայն 9-ն է ամերիկյան:

Ռոյթեր-«Իզվեստիա»

PKK-ն հրաժարվում է մուրճ ու մանգաղից

Ինչպես նշվում է «Ձյումհյեթ» օրաթերթի հուլիսի 17-ի համարում, PKK-ն պատրաստվում է փոխել իր խորհրդանիշը: Այդ կապակցությամբ PKK-ի ղեկավար Աբդուլլահ Օջալանը եվրոպական մամուլի ներկայացուցիչների հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարեց, որ շուտով կուսակցության խորհրդանիշի վրայից մուրճն ու մանգաղը հանվելու է: Օջալանը ասաց, որ Համաշխարհային բանկի, ԱՄՆ-ի եւ Եվրոպայի հետ շուտով կսկսվի հարաբերությունների հաստատման մի նոր ժամանակաշրջան: Նա Գերմանիայում ամերիկյան հեռուստածրագրով եթեր արձակված մի հաղորդման ժամանակ պարզաբանեց, որ PKK-ն մարքս-լենինյան կազմակերպություն չէ եւ ավելացրեց. «Այնպես կոմունիստական կուսակցությունների հատուկ գլխավոր խորհրդանիշը կփոխարինի «գլխավոր նախագահ» պաշտոնը: Արդեն բոլորի համար պարզ է, որ սոցիալիստական կուսակցությունները իրենց սպառել են: Անորոշության մատնված կուսակցությունների բացասական ազդեցությանը չենթարկվելու համար մենք հաշվի առանք մի կարեւոր գործնական պահանջ. PKK-ն երբեք մարքս-լենինյան գաղափարներով ղեկավարվող շարժում չի եղել եւ մարքսիզմ-լենինիզմի հետ ոչինչ կապ չունի»:

Մինչդեռ Թուրքիայի անվտանգության ուժերի ներկայացուցիչները նշում են, որ Օջալանի կողմից կուսակցության խորհրդանիշը փոխելու գործընթացը սկսվել է դեռեւս 1992 թվականից՝ Հյուսիսային Իրաքում ձեռնարկված գործողություններից հետո: Դեռեւս այն ժամանակ բոլորի համար պարզ էր, որ 2 հազար հոգուց բաղկացած խմբերով 50 հազարանոց բանակի վրա հարձակման փորձերը միշտ էլ ենթակա են ձախողման: Եվ հենց այդ ժամանակվանից PKK-ի հեղինակությունը աստիճանաբար ընկավ: Ինչպես նշում է «Ձյումհյեթը», այդ հարցում իր ազդեցությունն ունեցավ նաեւ «Չլքման վերաբերյալ» օրենքը:

Ա. Տ.

ԱՆՑՅԱԼ

Խորտակվել է ոչ թե «Տիտանիկը», այլ «Օլիմպիան»

Պատմաբանները առաջ են քաշում անսպասելի վարկած

1912 թ. ապրիլին Գրենլանդիայի ափերի մոտ սառցալեռան բախվելով խորտակվել է ոչ թե «Տիտանիկը», այլ դրա նմանակ «Օլիմպիան»: Այդ գեթ երկու նավերի տեր ընկերության տնօրենների գործարքի հետեւանքն էր, որի նպատակը ապահովագրական գումարների ստացումն էր:

Սա է այն տեսությունը, որին հանգել են պատմաբաններ Ռոբերտ Գարդիները եւ Դանի Վան Դեր Վատը գրքի ինքնատիպ մանրակրկիտ հետազոտություններից հետո: Լոնդոնում լույս տեսած «Տիտանիկի» առեղծվածը» գրքում նրանք առաջին հերթին ուշադրություն են դարձնում մի շարք չափազանց տարօրինակ հանգամանքների վրա, որոնք կապված են Սաութհեմպտոնից դեպի Նյու Յորք «Տիտանիկի» կատարած ողբերգական նավարկության հետ: Առաջնակարգ փաստ վիճակը փաստաթղթերի վկայությունների վերջին պահին հրաժարվեց անձնակազմից նավարկությունից հրաժարվել ամերիկացի միլիոնատեր Պիերպոնտ Մորգանը, որը նավագնացային «Ռոյալ սթար լայն» ընկերության տերն էր: Նավի վրա պետք է բեռնվեր նրա նկարների հավաքածուն, որը, ներկայումս կազմում է Նյու Յորքի ժամանակակից արվեստի թանգարանի հիմքը: Հավաքածուն նույնպես չառաքվեց: Մի քանի օր առաջ, արդեն ափից հետո, Մորգանը տեսան Ֆրանսիայի առողջարաններից մեկում իր սիրուհու հետ: Նա միանգամայն առողջ էր:

Մորգանից բացի, դարձյալ վերջին պահին, նավարկությունից հրաժարվեցին ավելի քան հինգ տասնյակ մարդ, նրա մերձավոր բարեկամները ու գործընկերները, այդ թվում պողպատամշակման մագնատ Հենրի Ֆրիկը եւ միլիոնատեր Ջորջ Վանդերբիլտը:

«Տիտանիկի» ավագ սպաներից մեկը Հենրի Ուայլդը, որը նախապես այդ նավարկել էր մեկ տարի առաջ խորտակված «Օլիմպիա» նավով, եւ որը նախկինում «Տիտանիկի» վրա երբեք չէր եղել, առաջին իսկ կայանից Իռլանդիայի Կուինսթաուն նավահանգստից մերձավորներին ուղարկած նամակում գրում էր. «Նավն ինձ առաջվա պես դուր չի գալիս»: Ինչո՞ւ «առաջվա պես», երբ նա նախկինում չէր էլ տեսել «Տիտանիկին»:

Ըստ երեւույթին այն պատճառով, որ խոսքը «Օլիմպիայի» մասին էր, որի նավերի ու նավախցերի դասավորությունները հաղթանակորեն փոխել էին: Ինչո՞ւ:

1911 թ. աշնանը Բելֆաստի նավաշինարանում ջուրն իջեցված «Օլիմպիան» մեկ տարուց էլ պակաս ժամանակամիջոցում մի քանի անգամ ձեռնարկումների էր ենթարկվել: Ամենալուրջ փոփոխությունը կատարվել է Բրիտանական ռազմածովային նավատորմի հածանավի հետ բախվելուց հետո: Դատարանը մեղավոր ճանաչեց «Օլիմպիայի» անձնակազմին, որի հետեւանքով «Ռոյալ սթար լայնի» տերերը զրկվեցին մի քանի ապահովագրական գումար ստանալու իրավունքից, որն այն ժամանակ աստղաբաշխական թիվ էր: Երեւի հենց այդ ժամանակ էլ ծնունդ առավ դիվային մի ծրագիր: Որոշվեց

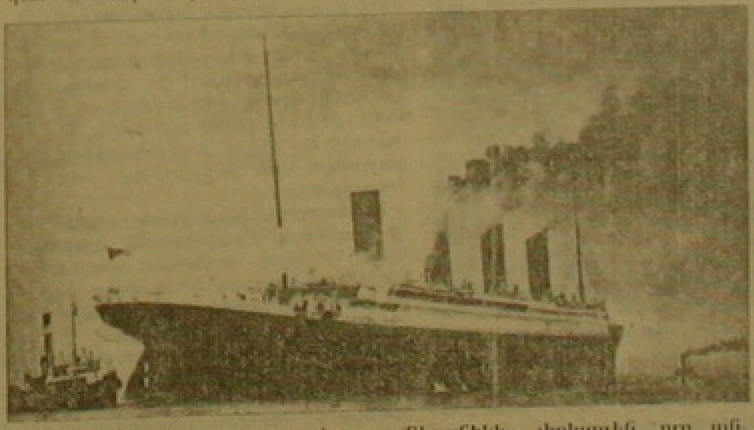

«Տիտանիկի» փոխարեն, որը այն չափ նման էր «Օլիմպիային», ըստ որի Նյու Յորք նավարկության ուղարկել վերջինս: Նախապես էր փարդ Ջոն Սմիթին առաջարկել որոշել ընթացքը ամբողջ բաժով, նույնիսկ սառույցների մեջ: Նկատելի նավի արժեքն էր: Դատարանություն հետ դիմակները կլինեն էին այն բանից, թե ավելի չափազանց լուրջ չի լինի, նավը սուզ հիմնավորապես կչափազանցվի, եւ դա տեղի կունենա Ատլանտյան օվկիանոսի այն շրջանում, որտեղ նավագնացությունը հատկապես խաղաղ է, հետեւաբար կփրկվի փրկել բոլոր ուղեւորներին եւ անձնակազմի անդամներին:

Այդ դեպքում ապահովագրական գումարը լիովին կփոխհատուցեր «Օլիմպիայի» կրած վնասները կիսապես: Պատահական չէ, որ Էդվարդ Սմիթին նախապես ընտրեցին: Թեեւ նա իր ժամանակների ամենափորձառու նավապետն էր, բայց նա շատ անգամ էր եւ բախվել էր մանրակրկիտ:

«Տիտանիկը», ավելի ճիշտ «Օլիմպիան» ստանում էր մեծ արագություն, չնայած այն բանին, որ նավի վրա նավերի նախազգուշացումներ էին, որ ճանապարհին կան սառցալեռներ: Եվ դա այդպես եղավ, նավի պաշտպանները հեռավորության վրա չնկատեցին: Ի՞նչ է սա, բացառություն, թե՞ նույնպես դավադրության մաս: Երբ հեռավոր վայրերից նավը սկսեց սուզվել: Երբ նկատեցին, արդեն ուշ էր: Երեք ժամ չանցած նավը խորտակվեց, 1500-ից ավելի մարդ զոհվեց:

Երբ 10 տարի առաջ հաջողվեց վերջապես մոտենալ խորտակված նավի մնացորդներին եւ ծովի հատակից հանել մոտ 4000 անձնական իրեր առարկաներ, դրանցից ոչ մեկի վրա «Տիտանիկի» անունը նշված չէր:

Գրքի հեղինակները պնդում են, որ իսկական «Տիտանիկը» գոյատեւել է եւս 20 տարի, որի ընթացքում երկու անգամ հաջողել է խուսափել լուրջ վթարներից: Նավը դուրս է գրվել միայն 1935 թ., երբ ջնջվել նրա կողմից արդեն ստացել էր «հին եւ հուսալի» անվանումը:

«Իզվեստիա» 21 հուլիսի

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Սփյուռք

Հարություն Պզտիկյան. «Կնախընտրեմ ծաղիկը ածուի մեջ խնամել»

Հայկական գաղութը հառուստ է ոչ միայն պատմամշակութային և այլ ժառանգությամբ, այլև կրթական հաստատություններով և վարժարաններով։ Այդ ավանդույթները շարունակում են մնալ նաև այսօր։ Բավականին հայտնի է Լազարյան, Նուբարյան, Զավարյան, Հայկազյան և այլն։ Դրանց մեջ իր հինքով, միաժամանակ արդիական

բարյան վարժարանները հայագիտական հանձնը» շահեկան գծերը։ Նա մտավորականի ծնողների զավակ է, ճանապարհի բոլ։ Մինչև Հալեպ գալը եղել է Վենետիկի Մուրադ-Ռափայելյան վարժարանի ուսանողական շրջան, ապա 10 տարի խմբագրել «Հայ բնաշխարհ» ամսաթերթը։ Բացի ուսումնագիտական գործունեությունից (Մխիթարյան

հոգաբարձություն, դպրոցական վարչություն) ծաղիկը խնամելու լուծումը տալիս է ինքը՝ Հարություն Պզտիկյանը. «Ծաղկը արվեստագետ նա է, ով հավատ ունի իր մեջ»։ Զրուցում ենք վարժարանից, իրենց ասելով. «Այն ուսուցչությունն ունի, որ աշակերտությունը հետևում է ուսուցչի, ճանաչի զաղութը զգալ կարելի է», ասում է նա։ Հարցիս, թե արդյո՞ք մտա

...ծեց կարողացել և ուսումնական բարի հավատարմությունով ոչ միայն Սփյուռքում, այլև այս Մեծին Արևելքում ...

Սփյուռքի նորաստեղծ Մխիթարյան վարժարանը եղել առաջին ազգային հայ վարժարանն է, որ...

...

Վարժարանի տնօրեն Հարություն Պզտիկյանը...

...«Բազմավեպի» 150-ամյակին նվիրված գիտաժողովին և հանդես եկավ «20-րդ դարը Մխի

Մխիթարյան վարժարան. Մայր մուտք

կանոնի վարչության անդամ է։ Նա զբաղված է նաև նկարչությամբ և բանաստեղծական հայտնի անուն է

...

Իմ առջև ծառայում, արտասահմանում և ազգային դիմագծով հայ մարդ է, մխիթարյան վարդապետ։ Առաջին հայացքից միայն

դիր չէ աշակերտներ տանել Հայաստանից, կտրուկ պատասխանում է. «Ոչ, կնախընտրեմ ծաղիկը ածուի մեջ խնամել, ապա տեղափոխել։ Կկարծեմ Հայաստանի կառավարությունը պետք է դյուրություններ ընձեռի, որ Մխիթարի և Աբբայի ժառանգները իրենց վարժարանը հիմնեն նաև հայրենիքի մեջ։ Մխիթարյանները իրենց կրթական գործունեության ընթացքում ոչ մեկ խաղաղություն կասեցրած են և ոչ ալ ոճիր կատարել։ Դա հակառակ է Մխիթարի հոգուն։ Մենք կրթում միայն ազգային և աստվածապաշտական կրթություն տալու հայրենիքը, հարգելու ծնողը և Աստվածը։ Մենք կուսակցական չենք, ոչ ալ մոլեռանդ աղանդ մը. այլ գիտակից մխիթարյաններ ենք, որոնց նախնիներու գրական ժառանգությունը փաստած է, որ պայքարած ենք ամեն տեսակ բռնակալների դեմ ազգային, թե եկեղեցական։ Երբեք չենք ուզած աչք կամ ծախս բերել, այլ միշտ ցանկացած ենք Հայրենիքի գաղափարի շուրջ համախմբել»։

ԱՆԱՀԻՏ ԱԴԱՄՅԱՆ,
Հալեպ-Երևան

ԱՐՎԵՍՏ

Այդ անծանոթ Աֆրիկայի կախարդական հմայքը

«Աֆրիկա-95» մեծամասշտաբ ցուցահանդեսը, որը բացվելու է աշնանը Անգլիայում, աֆրիկյան արվեստի աշխարհում մի կարևոր իրադարձություն լինելու, որով նախատեսված է հավաքել այդ արվեստի հավաքածուների մասին տեղեկություններ և ներկա ձեռքբերումների մասին նախապատրաստումը։

Համարվելով հետամնաց ժողովուրդների ստեղծագործություն, հեռու՝ հասնելու եվրոպական կամ առաջավոր արևմտյան մակարդակներին, աֆրիկյան արվեստը պատշաճ ուշադրության չի արժանացել արևմտյան արվեստաբանների կամ պատմաբանների կողմից։ Ճիշտ է, աֆրիկյան արվեստի նմուշներ հաճախ են փոխադրվել արևմտյան երկրներ, բայց դրանց մեծ մասը ծառայել է դասախոսությունների կամ սեմինարների ժամանակ նրանց վայրենությունն ու տարօրինակությունները ներկայացնելուն, որտեղ ի խրախուսեն լուսավորչական և միսիոներական արշավախմբերի գործունեությունը։ Արևմտյան արվեստի գիտակները երկար ժամանակ մերժել են ընդունել այդ արվեստը նույնիսկ այն ժամանակ, երբ այն մեծապես տպավորել է իրենց։ Նիգերիայի Բենինյան թագավորության բրոնզե քանդակները, որոնք 1897 թ. անգլիական պատժիչ արշավախմբի կողմից հափշտակվել են, ներկայացվում էին որպես եգիպտական, հունական կամ պորտուգալական արվեստի ազդեցությամբ ստեղծված գործեր։ Իսկ «Մեծն Զիմբաբվեի» ավերակները Սոնոմանիաստաղա թագավորությունը պատկանող ծարտարապետական այդ գլուխգործոցը (ժամանակակից Զիմբաբվեում), զարգացման այնքան բարձր մակարդակ էր հուշում, որ ճնճղաստները մերժում էին այն վերագրել բնիկներին։

Գերմանացիներն անգլիացիներից, ֆրանսիացիներից և պորտուգալացիներից ավելի ուշ են հետաքրքրություն ցուցաբերել աֆրիկյան արվեստի նկատմամբ, բայց նրանք մյուսներից ավելի մեծ պատրաստակամությամբ են ընդունել դրանց արժեքը։ Նրանցից Ֆելիքս Ֆոն Լուսկանը, որը 1905-11 թթ. ծառայել է Բեռլինի թանգարանում ուղեկ Աֆրիկա-Օվկիանիա բաժնի վարիչ, վերոհիշյալ Բենինի թագավորության բրոնզե քանդակներից մի քանիսը գնելով՝ զարդարել է այլերկրացի իր գործընկերներին։ «Այս քանդակները հավասար են եվրոպական արվեստի լավագույն նմուշներին։ Բենվենու

«Երկխոսություն Մոնա Լիզայի հետ»

տո Չելլինին անգամ չէր կարող նման քանդակ պատրաստել։ Տեխնիկական առումով դրանք ամենաբարձր մակարդակի են», հայտարարել է նա։ Գնահատողների շարքում են եղել նաև Փարիզի ավանգարդիստները, որոնցից Անդրե Դերենը «աղտած» է մնացել իր ընկերոջ՝ Մորիս Վլամինգի մոտ տեսնելով աֆրիկյան մի դիմակ։ Երբ այդ դիմակը նա ցույց է տվել Պիկասոյին և Մատիսին, նրանք նույնպես հիացել են։ Կուբիստ քանդակագործ Ժակ Լիպշիցի խոսքերով, աֆրիկյան քանդակագործներն ունեն «համաչափության և իրականության արտահայտման ճշգրիտ հասկացություն»։ Սակայն գնահատանքի այս խոսքերն, ըստ երևույթին, այնքան էլ ազդեցիկ չեն եղել և համընդհանուր տարածում չեն գտել, քանի որ Նելսոն Ռոքֆելլերը 50-60-ական թվերին բազմիցս փորձել է աֆրիկյան ոչ-իմիտացիոն արվեստի իր հավաքածուն նվիրել Նյու Յորքի Մետրոպոլիտեն արվեստի թանգարանին և այնտեղ իր ծախսերով հատուկ բաժին բաց անել, բայց հաջողության չի հասել։ Միայն 70-ականների շեմին նրան հաջողվեց իրագործել իր երազանքը։

Աֆրիկյան արվեստի բնորոշ հատկանիշներից է այն, որ արվեստագետը ստեղծագործության ավելի շատ հոգեբանական կողմն է ընդգծում, քան նրա օրիգինալ լինելու հանգամանքը, որին դժբախտաբար ավելորդ տուրք են տալիս շատ արևմտյան արվեստագետներ։ Աֆրիկացի արվեստագետը չի մտածում իր ստեղծագործությամբ «անմահություն» ձեռք բերելու մասին, այլ բավարարում է իր հոգեկան պահանջը, պարտքը։ Եթե Արևմուտքում արվեստագետն իր գործով իր անկախությունը, քողոքը կամ մեկ ուրիշ զգացողություն է արտահայտում, երբեմն ստեղծելով գործեր պարզապես «հանուն արվեստի», ապա աֆրիկացի արվեստագետը ստեղծագործում է իր հասարակությանը դուր գալու, նրան հասկանալի դառնալու, նրան ոգեշնչելու, ուսուցանելու, ինչ-որ բան պատվելու, ներբողելու կամ պախարակելու մտահոգությամբ։

Խոշորագույն միջոցառումը, որը տեղի է ունենալու «Աֆրիկա 95. Աֆրիկյան արվեստի տոնախմբություն» ընդհանուր խորագրի ներքո, ընդգրկելու է արվեստի տարբեր բնագավառներ՝ կինո, թատրոն, գրականություն, երաժշտություն, լուսանկարչություն, նկարչություն, քանդակագործություն, որոնք օտար հասարակության առաջ բացելու են նորանոր գաղտնիքներ ու մի ամբողջ մայրցամաքի կախարդական հմայքը։ Ցուցահանդեսները կազմակերպվելու են ինչպես Լոնդոնի Արքայական ակադեմիայում, Ուայթչեփըլի պատկերասրահում, Բարբիկան կենտրոնում և Սարդարանական թանգարանում, այնպես էլ Լոնդոնից դուրս այլ քաղաքներում՝ Օքսֆորդի ժամանակակից արվեստի թանգարանում, Յորքշիրի քանդակագործական պուրակում, Լիդսի արվեստի պատկերասրահում և Լիվերպուլի Բլյուկոուտ պատկերասրահում։ Նախատեսվում է ցուցահանդեսի մի մասը հետագայում ներկայացնել նաև Վաշինգտոնում (ԱՄՆ)։

«Economist»-ից պատրաստեց Հ. Զ.

ՇՐՋԱԳԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Սունդուկյան թատրոնը՝ Նահանգներ հյուրախաղերի

Այսօր Սունդուկյան թատրոնը Լոս Անջելեսի «Բարի կամք» միության հրավերով կմեկնի 40-օրյա հյուրախաղերի Միացյալ Նահանգներ։ Թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Խորեն Աբրահամյանի ասելով, Սունդուկյան թատրոնը Լոս Անջելեսում կներկայացնի իր երկու՝ Գորինի «Էրոստրատ Քին» վերջին և Մուշեղ Իշխանի «Սեռնիլը որքան դժվար է» բեմադրությունները։ Բացի այս երկուսից, մտադիր են ամերիկացի հանդիսատեսին ողջունել առաջնախաղով. կներկայացնեն ամերիկյան մի կատակերգություն՝ Միլլերի «Ստախոս կինը»։ Հյուրախաղերի ընթացքում թատրոնը հանդես կգա նաև հայ բանաստեղծությունը (Նարեկացի, Սևակ, Կապուտիկյան, նաև ժամանակակից բանաստեղծներ) երաժշտությամբ հագեցած մի բեմադրությամբ ներկայացնելով։ Ենթադրվում է, որ թատրոնը կարող է պատվոնական հրավերներ ունենալ նաև Վաշինգտոնից և Կանադայից։ «Հիմա շատ հարմար ժամանակ է ներկայանալու. կդար զվի՝ ասելիք ունես, թե չունես։ Իսկ ամերիկացի մեր հայրենակիցներին ասելու եմ՝ ես եկել եմ ուժեղ և հզոր հայրենիքից, եկել եմ Ձեզ սիրտ տամ», ասաց Խորեն Աբրահամյանը։

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԾԱՂԿԱՔԱՂ

Վաշինգտոնին հետաքրքրում է ամեն ինչ

Վաշինգտոնի նորանորության ցուցադրությունների կազմակերպիչներին կոչ արեց մեկ ճարմիների Ռիչ ցուցադրել։ Նրա «Օսանդոսակ Ռոմանի» դրամատուրգիայում ստվածաբանն Ջինո Կոնսեսինի նման է։ «Մեկ ժամանի ցուցադրումը պատրաստվածին է առժանի բաղադրության տեսաճ կեսից և զգացվեց է հարցում բանականության տեսանկյունից։ Բացառված չէ, որ Վաշինգտոնի հանրապետությունը հասած լինի այն բանից հետո, երբ Փարիզում նորանորության ցուցադրումներից մեկի ժամանակ միանգամայն կարգին հագնված ցուցադրող մոդելներից կողմին հայտնվեց ամերիկացի մեկ կայա մարդ մանեկեն՝ դեպ Երևույթին հակառակության համար։

«Սուպերկաս»-ից՝ «Էքսպրես»

Արվեստը դառնում է ինքնություն... բարեգործությամբ

«Առուսյակ Սինանյանի ամառնամ ա դաշնամուրային համերգը», «Զարթոնք» թերթն այս վերնագրով հոդված էր գրել հայաստանցի շնորհաշատ աղջկա մասին։ Շատերը հետաքրքրված շատել էին կրկին հանդիպել իրենց ծանոթ Առուսիկին, որ Կիպրոսի Մելքոնյան կրթական հաստատության սան է։

«Նաիրի երկրից եմ գալիս» իր հեղինակած բանաստեղծությամբ էր սկսել ելույթը Առուսիկը, ինչպես մինչ այդ Բուլղարիայի Սոֆիա քաղաքում տեղի ունեցած բարեգործական համերգում, այնպես էլ Նիկոզիայում։ Առուսիկ Սինանյանը համերգներից գոյացած հասույթը տվել է տրամադրել բարեգործական նպատակների, այդ անգամ իր նպաստը բերեց Բուլղարիայի հայ համայնքին։

Իսկ Կիպրոսի Մելքոնյան կրթական հաստատությունում համերգից հետո գոյացած 300 կիպրական ոսկին ի նպաստ Հայաստանի շնորհաշատ երեխաների էր, սփյուռքի հայկական ֆոնդի կրթաթոշակառուների։

«Սայփրըս Ուիքլի» Կիպրոսի անգլերեն թերթում ևս Առուսյակ Սինանյանի մենահամերգի մասին գնահատանքի խոսքեր գրվեցին։

«Էսփիս Նեաա Մեխինա» դահլիճում Առուսիկի հետ համատեղ ելույթի էր սպասում Աթենքի ռեսական երաժշտանոցի սան, դաշնակահար Ստեփան Նիկոլյանը։ Իր հայազգի սանով հպարտ գերմանացի պրոֆեսոր Սախս Խայլերին լսելով աղջկա նվագը զգաց ու գնահատեց Առուսյակ Սինանյանին։

Օրերս Սփյուռքի հայկական ֆոնդում հավաքվել էին կրթաթոշակառուները։ «Սփյուռքի հայկական ֆոնդը հասարակական կազմակերպություն է, նրա միջոցները գոյանում են միայն արվեստին նվիրյալ անձանց խնամակալությունների կուտակումից։ Մենք ոչ միայն շնորհաշատ ազգ ենք, մեր միջից ամուն են բարեգործները, որոնց հովանավորությամբ զարգանում է մեր արվեստը, դառնում ինքնություն», շնորհավորելով Առուսիկի նախաձեռնությունը, ասաց Սփյուռքի հայկական ֆոնդի նախագահ Արեւշատ Ավագյանը։

ՍՈՆԱ ԱՐՍԵՆ.

Երևանի «Հրաչյա Աճառյանի» համալսարանը կատարում է 1995–96 ուսումնական ընդունելություն հետևյալ ֆակուլտետներում

- ◇ Միջազգային հարաբերություններ և քաղաքագիտություն
- ◇ Միջազգային իրավունք
- ◇ Միջազգային տնտեսական հարաբերություններ
- ◇ Միջազգային ֆինանսներ և քաղաքագիտություն
- ◇ Պարսից լեզու, գրականություն և քաղաքագիտություն
- ◇ Իրավագիտություն
- ◇ Մենեջմենթ և մարկետինգ
- ◇ Բանասիրական
- ◇ Պատմություն և աշխարհագրություն
- ◇ Մանկավարժություն և տարրական կրթության մեթոդիկա
- ◇ Նախադպրոցական մանկավարժություն և հոգեբանություն
- ◇ Քիմիա և կենսաբանություն
- ◇ Դեֆեկտոլոգիա
- ◇ Գիտական մարկետինգ։

Ընդունելությունը կատարվում է մրցութային կարգով։

Ուսման տևողությունը մանկավարժության և տարրական կրթության մեթոդիկայի, նախադպրոցական մանկավարժության և հոգեբանության ու դեֆեկտոլոգիայի ֆակուլտետներում չորս տարի է, մյուս ֆակուլտետներում հինգ տարի։

Համալսարանը կնքված պայմանագրերի հիման վրա կարող է գերազանցիկ ուսանողներին և նրանց ակրեդիտացիայի անցկացնել ուղարկել սովորելու իսկ երկրորդ դասախոսներին վերապատրաստման Միլանի, Փարիզի, Մոսկվայի, Արգենի, Սաքսոնիայի, Թեհրանի և Վաշինգտոնի համալսարաններ։ Ուսանողի միջազգային հարաբերությունների դեսպանական կադրեր։

Դիմորդները պետք է ներկայացնեն հետևյալ փաստաթղթերը. միջնակարգ կրթության վկայական, միջնակարգ մասնագիտական կրթության դիպլոմ, տեղեկանք առողջության մասին, վեց լուսանկար (3x4 սմ չափի)։

Փաստաթղթերի ընդունումն են մինչև հուլիսի 20-ը, ընդունելությունները կանցկացվեն հուլիսի 21-ից 30-ը։

Համալսարանի հասցեն՝ Ալեք Մանուկյանի (նախկին Մռավյան) 13։ Հեռախոսներ՝ 55-67-90, 55-46-80։

ԸՆԴՈՒՆՈՂ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **ՄԱՐԶԱԿԱՆ**

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ֆրանսահայ ֆուտբոլիստների տեղափոխությունները

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՐԽՈՒԴԱՐՅԱՆ

Ֆրանսիայի ֆուտբոլում երեք հայ խաղացողների այժմյան տեղափոխությունները չեն եղել, ինչպես նաև մի զարմանք. Ինչպես հայտնի է, Ֆրանսիայի հավաքականի խաղացող Յուրի Ջորկաեֆը «Մոնակոյից» տեղափոխվել է Ֆրանսիայի գավաթակիր «Պարի Սեն Ժերմեն», որն այս տարի հաղթել է գավաթ [illegible] Ֆրանսահայ մեկ այլ տաղանդավոր ֆուտբոլիստ Ալեն Պողոսյանը այս Մարսելի «Օլիմպիկում» [illegible]

[illegible]

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Քաղաքականացված առաջնություն

ԱՐՄԵՆ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ,
Վալանս, Ֆրանսիա

[illegible]

[illegible]

ԽՃԱՆԿԱՐ

Գրանցվեց հերթական ռեկորդը

Գյումրեցի 18-ամյա Կարեն Դավթյանը ՀՀ դյուցազնագրքում գրանցեց հերթական ռեկորդը։ Նա կանգնած վիճակում 3 ժամ 45 րոպե անընդհատ յուրաքանչյուր ձեռքում 4 կգ անոց կշռաքարերով կատարեց ծալում վարժություն (գրանցվեց 10 հազար ծալում 80 տոննա ընդհանուր կշռով)։ Ռեկորդների գրանցման գործը ստանձնել է ՀՀ Սպորտվարչությունը։ ԵՏ

Մարադոնան հրաժարվում է...

Արդեն երկու տարուց ավելի է, ինչ Մարադոնայի դեմ հարուցված դատական գործը չի ավարտվել։ Ինչպես հայտնի է, Մարադոնան ուսուցողական հրացանով կրակել է իրեն հետապնդող ֆոտոթղթակցի վրա։ Մարադոնայի դիպուկ կրակոցից վիրավորվել է Մարսելա Գուրդիի ձեռքը։ Վերջինս աշխարհահռչակ ֆուտբոլիստից որպես փոխհատուցում պահանջում է 130 հազար դոլլար, սակայն Մարադոնան հրաժարվում է վճարել։ Բայց բացառված չի, որ Մարադոնան 2,5 տարվա համար եւ թե 8 մլն դոլլարի պայմանագիր ստորագրի Արգենտինայի «Բոկա Խունիորս» թիմի հետ, ապա հնարավոր է, որ ուրախությունից, այնուամենայնիվ, վճարի 130 հազար դոլլարը։

Պրիվալովան զիջեց Տորենսին

Մոնտե Կառլոյում տեղի ունեցած թեթեւ ատլետիկայի միջազգային խոշոր մրցաշարում աշխարհի ուժեղագույն արագավազորդուհիներից մեկը՝ Իրինա Պրիվալովան, որը Գյոթեբորգում կայանալիք աշխարհի առաջնությունից 10 օր առաջ առաջին անգամ դուրս եկավ ամառային մրցումների, 200 մ վազքատարածությունում զիջեց օլիմպիական չեմպիոնուհի Գվեն Տորենսին (ԱՄՆ), որը տարածությունն անցավ 21,8 վրկ-ում։ Դա ընթացիկ մրցաշրջանում աշխարհի լավագույն արդյունքն է։ Պրիվալովան կարող է մխիթարվել նրանով, որ սահմանեց Ռուսաստանի ռեկորդ (21,87 վրկ)։

ՀՀ բարձրագույն խմբի առաջնությունում

Այսօր կմրցեն.
«Արագած» - «Ղարաբաղ»
«Փյունիկ» - «Կոտայք»
«Ցեմենտ» - «Վան»

ՇԱԽՄԱՏ

Կարպով-Կասպարով «պատերազմը» շարունակվում է

Անգլիական մարզական մամուլը հաղորդում է, որ գերմանական «Շպիգել» հանդեսին տված հարցազրույցում սեն

սացիոն հայտարարություններ է արել միջազգային շախմատային ֆեդերացիայի (ՖԻԴԵ) գծով աշխարհի չեմպիոն Անատոլի Կարպովը։ Նա ասել է, որ մրցիթե սիրոնալ շախմատային ասոցիացիայի (ՊՇԱ) գծով աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովը դարձել է դիկտատոր, որը շատ է սիրում փողը եւ իշխանությունը։ Պատասխանելով այն հարցերին, թե հնարավո՞ր է արդյոք ՖԻԴԵ-ի եւ ՊՇԱ-ի հաշտությունն ու միացումը, միայն մեկ աշխարհի չեմպիոն ունենալը, Կարպովն ասել է, որ դա հնարավոր է, եթե ՊՇԱ-ի չեմպիոնի գահին Կասպարովին փոխարինի մեկ այլ շախմատիստ։ Կարպովը նաեւ նշել է, որ ՊՇԱ-ի գծով աշխարհի չեմպիոնի կոչման համար կայանալիք Կասպարով-Անանդ մրցամարտում ինքն ավելի բարձր է գնահատում հնդիկ գրոսմայստերի հնարավորությունները։ Նա ավելացրել է, թե քանի որ ՖԻԴԵ-ի ներկայիս նախագահ, ֆիլիպինցի Ֆլորենսիո Կամպոմանեսը Կասպարովի դաշնակիցն է, ապա Կարպովն ինքը պետք է հոգա ՖԻԴԵ-ի գծով աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսի համար անե՞լիք գրոսմայստեր Գատա Կամսկու հետ իր մրցամարտի ֆինանսավորումը։

Այնպես որ, Կարպով-Կասպարով շախմատային «պատերազմը» շարունակվում է։

Արմենպրես

ՁԻԱՍՊՈՐՏ

«Կրեմլի սուրջը» նաեւ հայ հեծանվորդներ

Հայաստանցի երկու հայ հեծանվորդներ կմասնակցեն «Կրեմլի սուրջը» հեծանվավազքի միջազգային ներկայացուցչական մրցաշարին, որը կազմակերպվում է «Տուր դը Ֆրանսի» նախանշանով։ Ինչպես Սնարի թղթակցին հայտնեց Հայաստանի հավաքականի ավագ մարզիչ, հանրապետության վաստակավոր մարզիչ Ալբերտ Սողոյանը, մեկնարկ կվերցնեն այն հեծանվորդները, որոնք օրերս ավարտված «Տուր դը Ֆրանս» բազմօրյա աշխարհահռչակ հեծանվավազքի մրցումներում գրավել են 1-80-րդ տեղերը, ինչպես նաեւ երկրորդական հեծանվորդներ ԱՊՀ երկրներից։ Ինչպես նշեց հայ մարզիկների մարզիչը, մրցումներում հանդես կգա Արտեն Ղազարյանը, որն իրեն գերազանց է դրսեւորել հանրապետության մի շարք մրցումներում։ Երկրորդ մասնակիցը կարող էր հեծանվավազքի մեկնարկից անմիջապես առաջ, քանի որ 18-ամյա Կարեն Սողոյանը հիմա մասնակցում է Սան Մարինոյում տեղի ունեցող աշխարհի երիտասարդների առաջնությանը։ Երեւանյան մարզադաշտում, ապա մրցաշարերից դուրս կգա Գրիգոր Գրիգորյանը։

Մոսկովյան մրցումներից հետո Հայաստանի հեծանվորդները «Ավանգարդի» հեծանվահրապարակում համատեղ մարզումներ կանցկացնեն Ռուսաստանի թիմի հետ։ Դրանց կմասնակցեն Օլեգ Կլեպովը, Արտեն Ղազարյանը, Կարեն Սողոյանը, Գրիգոր Գրիգորյանը եւ բազմօրյա հեծանվավազքի Ռուսաստանի առաջնության մրցանակակիր Արտակ Մկրտչյանը։ Օգոստոսի 19-23-ը «Ավանգարդի» հեծանվահրապարակում մեր հեծանվորդները կմասնակցեն Ռուսաստանի առաջնությանը, որից հետո հայ մարզիկները կվերադառնան Հայաստան։ Աշխարհի առաջնությանը առաջ [illegible] վերջին ուսումնամարզական հավաքը կանցկացնեն Ծաղկաձորում եւ կմասնակցեն հանրապետական երկու մրցումների, որտեղ կորոշվի հավաքականի վերջնական կազմը, որը սեպտեմբերի 19-ին կմեկնի Բոգոտա։

Սնարք

@rminco
Global telecommunications

ARMINCO
Համակարգչային ցանցը

Ձեզ հնարավորություն է տալիս ինֆորմացիա
փոխանակել 20 միլիոնից ավելի՝
INTERNET, BITNET, Compuserve, MCI-mail,
AMERICA-ONLINE, SPRINT, AT&T
եւ շատ այլ ցանցերի օգտվողների հետ։

ARMINCO-ն
ապահովում է հուսալի կապ
RELCOM, IASNET, SOVAM-TELEPORT ROSPAC
եւ նախկին ԽՍՀՄ մնացած բոլոր ցանցերի հետ։

Ձեր էլեկտրոնային նամակը, ֆաքսը, տելեքսը, հեռատիպը
կհասցվի մեր մոլորակի ցանկացած կետ մի քանի րոպեում՝ առանց սղավաղումների։

Հայաստանում INTERNET-ի պաշտոնական մատակարարող
SOVAM-TELEPORT-ի լցակայանի ներկայացուցիչ
IASNET-ROSPAC ցանցի ազգային կենտրոն Հայաստանում
UNESCO-ի RINEE ցանցի ազգային կենտրոն Հայաստանում

Մեր հասցեն՝
Իսահակյան փ. 28, 3 հարկ, հեռ.՝ 52 63 26,
ֆաքս՝ 28 50 82, e-mail: support@arminco.com

digitised by A.R.A.R.@

Ազգ

Օրվա հեռագրով

ԲՈՍՆԻԱ

Ռուս զինվորները կգնա՞ն Գորաժդե

ՄՈՍԿՎԱ, 27 ՅՈՒԼԻՍ, ՌՈՒՍ ԱՆԱՐՔ: Ռուսաստանի ԱԳՆ-ն տարածել է հաղորդագրություն, որով տագնապ է արտահայտել Բոսնիայի իրադրության առնչությամբ: «Ավելի, քան երբեւէ ի հայտ է դարձել Բոսնիայում լայնածավալ պատերազմի հնարավորությունը», նշվում է ՌԴ-ին հանձնված ԱԳՆ հաղորդագրության մեջ: Հիշեցնելով Բոսնիայի դեպքերի անցանկալի զարգացման կանխման նպատակով վերջերս արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւի Բելգրադ կատարած այցը, ԱԳՆ-ն նշում է, որ բանակցություններում հաջողվել է համաձայնեցնել մի շարք միջոցառումներ, որոնք կարող են մեղմել լարվածությունը: Մասնավորապես, բոսնիացի սերբերը չպետք է հարձակում սկսեն Գորաժդեի շրջանում: Այդ միջնապատվածի իրադրության կայունացման նպատակով Ռուսաստանն առաջարկում է այնտեղ ուղարկել ՄԱԿ-ի լրացուցիչ խաղաղապահ ուժեր, որոնց կազմում կլինի ռուսական ստորաբաժանում:

ՀԱԿԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հունաստան-Թուրքիա. Լարվածությունը չի թուլանում

Հակառակ ԱՄՆ-ի, Արեւմուտքի եւ երկրների եւ միջազգային հեղինակավոր կազմակերպությունների միջնորդական ջանքերի բարեհաճ հարաբերությունների պարտադրման փորձերը, դրական առաջընթաց չի նկատվում. ընդհակառակը, երկու երկրների միջեւ լարվածությունը գնալով շիկանում է: Երկու երկրների արտաքին քաղաքական գերատեսչություններում հարցի կարգավորման ուղղությամբ ճշակվում են բազմաբնույթ միջոցառումներ: Հունաստանի հետ հարաբերությունների կարգավորումը անհնարին է նկատում նաեւ թուրքական մամուլը: Այդ կապակցությամբ մեջբերում է հուլիսի 17-ին «Հյուրիյեթ» օրաթերթում տպագրված «Հունաստանը եւ թուրքական սինդրոմը» վերնագրով հոդվածը, որը կրճատումներով ներկայացնում ենք ընթերցողին:

«Այս գրգռված վիճակը երկար ժամանակ է շարունակվում: Դժվար է ըմբռնել, թե հույները ինչից զգուշանում են ինչի՞ են ձգտում եւ դրանից ի՞նչ օգուտ կքաղեն: Մեր հարեւանները, արհամարհելով բանականության ձայնն ու առողջ մտածելակերպը, հակոդությունից դուրս եկած զենքի նման պատնում են դեպի վտանգավոր հեռուներ: Նրանք չափից ավելի մեծ բեռ են վերցնում: Կիպրոսում կատարվող դաշտասությունները, 12 մղոնի խնդիրը, Արեւմտյան Թրակիայում շարունակվող ճնշումներն ու հալածանքները, միջազգային ատյաններում ու կազմակերպություններում հակաթուրքական ձեռնարկումները, Աղեյի հետ սերտ համագործակցությունը, պանթեհլլենական ճամբարների առկայությունը եւ այլն:

Այս ամենից կարելի է եզրակացնել, որ Հունաստանը մեզ հետ հարաբերությունները բարելավելու մտադրություն չունի: Մեզ մնում է լրջորեն մտածել, թե առաջիկայում Թուրքիան ի՞նչ պետք է անի, ի՞նչ կարող է անել եւ այս իրավիճակի շարունակությունը ինչի կարող է հանգեցնել»:

Վ. Ջ.

ԲԵՐԼԻՆ

Ռուսաստանի մահմեդականները քաղաքական պայքար են սկսում

ՄՈՍԿՎԱ, 27 ՀՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐՔ-ԽՄԲԱԳՐԵՍ: ՌԴ մահմեդականներն առաջին անգամ մտադիր են քաղաքական պայքար սկսել որպես ինքնուրույն միավորում, ասված է համառուսաստանյան «Նուր» («Լույս») մահմեդական շարժման եռել հրապարակված հայտարարության մեջ: Հոլիսի կեսերին արդարադատության նախարարությունում գրանցված շարժումն այժմ 47 շրջանային բաժանմունք ունի ՌԴ 46 սուբյեկտներում, ընկերություններին կծառանելի ինքնաբացության եւ հույս ունի նոր գումարման Դումայում կազմել խմբակցություն: Խորհրդարանում «Նուրը» կձգտի համենել այնպիսի օրենսգծերի ընդունման, որոնք պաշտպանում են համամարդկային ճշգրիտ հետաքրքիրների ձեւերն ու ավանդույթները, մշակութային արժեքները, իսլամական կրթության, մահմեդական աշխարհի հետ կապերի ընդլայնման իրավունքները: Բացի դրանից, շարժումը մտադիր է առաջադրել նախագահության իր թեկնածուին:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Իրան-Ադրբեջան. Վերացվեց մաքսատուրքը

27 ՅՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ազերբայջան» թերթը հաղորդում է, որ երկու երկրների սահմանն անցնելու համար Ադրբեջանի եւ Իրանի քաղաքացիների կողմից վճարվող մաքսատուրքը վերացվել է: Ադրբեջանում Իրանի գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Ա. Սուլեյմանին, մեկնաբանելով այդ հաղորդումը, ասաց, որ սահմանային վեճերը վնասում են երկու երկրների բարիդրացիական հարաբերություններին:

Վիլնյուսում կբացվի խորհրդային խմբակների զբոսայգի

Լիտվայի բաժնետիրական փակ ընկերություններից մեկը մայրաքաղաքի վարչակազմից գնել է վերջին տարիներին պատվանդաններից իջեցված Լենինի, Ստալինի եւ սոցիալիզմի դարաշրջանի մյուս քաղաքական գործիչների հուշարձանները: Ընկերությունը մտադիր է Վիլնյուսում բացել խորհրդային ժամանակաշրջանի հանդակների զբոսայգի:

ՍՆԱՐՔ-ԽՄԲԱԳՐԵՍ

ԵՐԵՎԱՆ

Սողանքներ Գրոզնու նավթին

Արդեն այս տարվա վերջին, Հայաստանի իշխանությունների ցանկության դեպքում, մենք կարող ենք կոնկրետ խոսակցություն սկսել նավթամթերքների մատակարարումների վերաբերյալ: Այս մասին Հյուսիսային Կովկասում Արմենպրեսի սեփական թղթակցին հայտնեց Չեչնիայի իշխանության համատեղական մարմինների տարածքային վարչության ղեկավարի տեղակալ Նիկոլայ Ֆեդոսովը: Ն. Ֆեդոսովը նշեց, որ նավթավերամշակման ձեռնարկությունները ռազմական գործողությունների ընթացքում աննշան են տուժել: «Ըստ երեւույթին հանդիպական զորերը հրաման են ստացել հրթիռաձրգային հարվածներ չհասցնել գործարանների շրջանում», ասաց նա:

Այժմ գործարկվում է մի եզակի կայանք, որի աշխատանքն սկսվելուց հետո միավորումը կկարողանա տարեկան վերամշակել վեց միլիոն տոննա նավթ: Չեչնիայի Հանրապետությունում արդյունահանվում է ընդամենը 1,2 միլիոն տոննա: Մնացած հումքը կստացվի Ռուսաստանի այլ տարածաշրջաններից: Նավթային համալիրի վերականգնումը խոչընդոտում է միայն գեների պակասը: Եվ եթե այդ հարցը լուծվի, ապա արդեն մինչեւ 1995 թվականի վերջը, ծայրահեղ դեպքում 1996 թվականի գարնանը, մենք կկարողանանք արտադրանք առաքել մեր պատվիրատուներին, ասաց Ն. Ֆեդոսովը:

Արմենպրես

Թուրքիան ԱՄՆ-ի ինքնաթիռները կօգտագործի թույլտվությամբ

Ինչպես արդեն հաղորդել ենք, Թուրքիայում տեղական մակարդակով մեծ ոգեւորություն է առաջացրել օդուժի F-16 ռազմական ինքնաթիռներին թռիչքի ընթացքում վառելիք մատակարարող ամերիկյան երկու «Տանկեր» օդանավերի վարձակալումը:

Այս լուրը, սակայն, ինչպես հուլիսի 26-ին գրում է Ստամբուլի «Սաբահ» օրաթերթը, մեկ օր անց մթագնվել է մեկ ուրիշ լուրով:

Պարզվում է, որ Թուրքիան ոչ միայն վառելիքատար հիշյալ երկու, այլեւ իր պատվիրած նմանատիպ յոթ ինքնաթիռները կարող է օգտագործել միմիայն Միացյալ Նահանգների թույլտվությամբ: Նա դրանք չի կարող գործադրել որեւէ կոնֆլիկտի ընթացքում, բացի ՆԱՏՕ-ի կողմից ընդունված եւ ԱՄՆ-ի վավերացրած գործողություններից: Ընդսմին, ՆԱՏՕ-ն այդպիսի ինքնաթիռներ կտրամադրի նաեւ իր անդամ այլ երկրների, եթե զգա դրա անհրաժեշտությունը:

Մնում է ենթադրել, եթե ՆԱՏՕ-ն, օրինակ, գտնի, որ «աշխարհի խաղաղությունն ապահովելու համար» Թուրքիայի ջանքերը բավարար չեն, կարո՞ղ է օգնության դիմել, ասենք, Հունաստանին:

Արմենպրես

«ՍԱՆՏՈՒՐՍ»
ֆիրման առաջարկում է

10 ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ ՕՐ ԿԻՊՐՈՍՈՒՄ

Բուլղարական «ՍԱՆՏՈՒՐՍ» ֆիրման յուրաքանչյուր 10 օրը մեկ կազմակերպում է ուղիղ թռիչք

ԵՐԵՎԱՆ - ԼԱՌՆԱԿԱ (Կիպրոս):

Զբոսաշրջիկների առաջին խումբը արդեն ճանապարհում է արեւաշող Կիպրոս կղզում

Առաջիկա թռիչքները հուլիսի 19-ին եւ 28-ին:

Բարձրակարգ հյուրանոց (ծովից 100մ հեռավորության վրա)

Երկտեղանոց համարներ (հեռախոս, հեռուստացույց, սառնարան, լոգարան)

3-օրյա էքսկուրսիա ՊՈՐՏ - ՍԱՅԻԴ (Եգիպտոս) եւ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ կիպրական օվկիանոսային «Արլանդե» ջերմանավով:

Ուղեգրի արժեքը $610:

Ֆիրման առաջարկում է նաեւ 2-շաբաթյա հանգիստ Բուլղարիայի «Զոլոտիե Պեսկի» ծովափում ($580)

եւ մասնավոր վիլլաներ Նեսեբր առողջարանում ($420):

Վճարումը համարժեք դրամով, կանխիկ կամ փոխանցումով

«ԱՆԻ» հյուրանոց, 512, 523, 530 սենյակ
Հ. Պարոնյանի փ. 1 (Ձկան խանութի դիմաց)
եւ Դ. Փարպեցու 22 (նախկին Ղուկասյան)
Հեռ. 52-42-65, 59-45-12, 53-15-00, 59-45-23, 56-51-08

American University of Armenia
Հայաստանի Ամերիկեան Համալսարան

Հատուկ դասընթացների բաժինը կազմակերպում է մեկօրյա գիտաժողով հետեւյալ թեմայով

Հայաստան. Ինչպես հարմարվել փոփոխվող միջազգային իրավիճակին

1995 թ. օգոստոսի 2-ին եւ օգոստոսի 9-ին

Չորեքշաբթի, ժ. 10.00-17.00

Հայաստանի Ամերիկյան Համալսարանի

փոքր դահլիճում (հինգերորդ հարկ)

Երեւան, Մարշալ Բաղրամյան 40

Ստրատեգիական պլանավորում փոփոխությունների կառավարման համար-դասախոս դր. Ըրլ Մենլ

Ստրատեգիական կանխատեսման եւ առաջնայնության մշակում

Նպատակների որոշում

Ստրատեգիայի իրականացում

Անընդհատ բարելավվող որակ-դասախոս դր. Ռանալդ Թենարն

Որակի սահմանումը

Որակի ծախսերը[illegible]-Ինչպե՞ս եք խնայում

Որակի շարունակական բարելավման միջոցներ

Կառավարման սկզբունքներ

Մասնավոր եւ ընկերության մշակութային սկզբունքներ

Համաշխարհային միջազգային շուկայի-դասախոս դր. Ֆարուկ Հեկիմ

Ենթակառուցվածքի միջազգային հասկացողությունը

Միջազգային շուկայում կատարվող փոփոխությունները եւ միտումները

Կիրառությունը Հայաստանում

Գիտաժողովի կմասնակցեն անգլերեն լեզվով հայերեն համընթաց թարգմանությամբ:

Մասնակցությունն ազատ է: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար խնդրում ենք զանգահարել 27-33-70 կամ 27-16-58:

«ՎՆՈՒԿՈՎՅԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ»

ВНУКОВСКИЕ АВИАЛИНИИ

ԲԱՑ ՏԻՊԻ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

հրավիրում է

անվայրէջք ուղիղ չվերթի 905/906

ՄՈՍԿՎԱ - ԵՐԵՎԱՆ - ՄՈՍԿՎԱ
(Վնուկովո) (Վնուկովո)

ԻԼ-86 օդանավով

Թռիչքի օրերը

չորեքշաբթի, հինգշաբթի, կիրակի

Թռիչքը Մոսկվայից՝ ժ. 11.05, Երեւանից՝ ժ.15.20

Տոմսերը վաճառվում են «ԱՎԻԱՏՐԱՆՍ»-ի տոմսարկղերում

Հասցե՝ Մաշտոցի պող. 15 Հեռախոս՝ 56-81-30

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվ. 69149. Պատվեր 1908 Տպաքանակը 7000 Ստորագրված է տպագրության 27. 07. 1995 Գինը 40 դրամ

digitised by A.R.A.R.@